Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...онима 1921 оной ...рвариин 21-нээ гарана | № 59 (13683) | 1972 оной мартын 11, суббото | Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР НҮХЭР Ю. П. ШАНГИНАЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр жара наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын театральна искусствада олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь түлөө Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Гүрэнэй буряад драмын театрай артистка **Шангина** Юлия Павловнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ хото. Соведүүдэй байшан.
1972 оной мартын 10.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА ЭРХИМЭЭР БЭЛДЭЖЭ, ҮДЭР БҮХЭНИИЕ ҮНДЭР УРГАСА АБАХА ХЭРЭГТЭ ЗОРЮУЛАЯ!

ҮШӨӨ ДАХИН ШАЛГАНА

Фоторепортаж

...үрэһэнһөө һайн ургаса ...гүй» гэжэ таряаша зон ...аб даа. Тиимэһээ та... үрэһэ хүрэнгые хаһа саг... сэбэрлэжэ, тарилгын шанар... ...һан, гол түлэб нэгэдэхи, ...ри классай болгожо шада... ...нуудлэ үндэр баян ...баха үндэһэ һуури таби...

...аймагай олонхи ажахы... ...үлэй жэлнүүдтэ орооһо ...й бараг һайн ургаса аба... ...дэхи колхоз, совхозууд ...һэ һайн сортын, нэгэдэхи ...и классай үрэһэ тарижа, ...үлдарилтай жэлдэ таряа ...гүүлнэ бшуу. Энэ амжал... ...аймагай үрэһэ шалгал... ...инспекциин хүдэлмэрилэгшэ... ...та бии гэхэдэ алдуу бо...

...оно ондо Зэдын аймагайхид орооһо таряанай бүри үндэр баян ургаса хуряаха гэһэн үүсхэл республика дотороо гарганхай. Мүнөө эндэхи ажахынууд энэ хабарай тарилгада хэрэгтэй 139,9 мянган центнер үрэһэ хаанхай. Тэрэнэйнь хахадынь һайнаар сэбэрлэгдэжэ, нэгэдэхи, хоёрдохи классай шанарта хүргэгдэнхэй. Илангаяа Борьёогой совхоз, Ленинэй, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд таряанайнгаа үрэһэ хүрэнгэ эрхимээр бэлдэә. Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай инспекциин лабораторидо үрэһэнэй шанар үшөө дахин шалгаха, ургаха хүсыень туршаха хүдэлмэри түлэг дундаа ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Инспекциин даагша К. И. Гончарова, шалгагша Р. Надерина үрэһэнэй ургаха шадалые шалгана. 2. Лаборантнар М. Башарова, И. Кудрякова гэгшэд үрэһэ томо жэжээрнь илгажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ТАРЯАНАЙ ҮРЭҺЭНЭЙ ШАНАР ТУХАЙ

1972 оной мартын 1-нэй мэдээн [процентээр]

Аймагууд, гүрэнэй үрэһэнэй станцинууд	Тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй үрэһэн: бухыдөө	тэрэ тоодо: сэбэр болоогүйнь	ургаха шадабари муу	шииг ехэтэйнь	I, II классай үрэһэн
Баргажанай	12	—	12	12	51
Бэшүүрэй	52	—	19	36	35
Зэдын	57	12	17	32	24
Яруунын	69	23	57	29	—
Загарайн	57	5	34	37	21
Захааминай	56	34	24	21	19
Кабанскын	69	21	16	60	15
Хэжэнгын	35	2	35	16	29
Хурамхаанай	35	22	22	17	10
Хяагтын	60	2	29	37	29
Мухар-Шэбэрэй	22	—	18	8	67
Прибайкалиин	66	8	23	48	7
Сэлэнгын	72	21	63	36	21
Түнхэнэй	64	9	32	54	22
Хориин	31	6	31	3	49
Тарбагатайн	58	3	26	49	21
Ивалгын	48	12	21	44	27
Республика бүхыдөө:	51	9	28	32	29

Үнгэрэгшэ һарын дүн хаража үзэхэдэ, республикын ажахынуудта үрэһэ сэбэрлэхэ хүдэлмэри урагшатай һайнаар ябуулагдаагүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Олохон ажахынуудта үрэһэ хүрэнгэнь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байһаар. Илангаяа шииг ехэтэй үрэһэндэ үбэлэй хүйтэн муугаар нүлөөлөө, шанарыень доошолуулаа. Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо үрэһэндэ хадагалагдаһан саратовская-36 сортын 6 мянган центнер ороохоной шииг нойтониинь 20 процент байха юм. Хадагалагдаһан үрэһэнэй ургаха шадал намар 87—88 процент байһан һаа, һая шалгажа үзэхэдэнь, 3 мянган центнер үрэһэнэй ургаха шадал 68 процентдэ ороод байба. Үлэгшэ 3 мянган центнер үрэһэнэй шанар шалгагдажа байна.

Баргажанай совхоздо үрэһэндэ хаагдаһан 1656 центнер шэниисэ, 1560 центнер обёос 19—24 процент шиигтэйгээр хадагалагдаһан дээрэһээ ургаха хүсэнь 87 процентһээ 80—85 процент хүрэтэр доошолоо гэхэ гү, али тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байһаар. Мүн Хяагтын аймагай «Заря» колхоздо үрэһэндэ хаагдаһан 1880 центнер шэниисэ газаа орхигдоһон дээрэһээ тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй, энэ үрэһэнэй ургаха хүсэн нилээдгүй доошолоо. Шииг ехэтэй үрэһэн наруули дулаан үдэрнүүдэй боложо захаламсаар халажа, буритаха байһаниинь мэдээжэ.

Дээрэ дурсагдаһан алдуу дутагдалые ажахынууд дабтаха ёһогүй. Манай республикын эрхэ байдалда шииг ехэтэй хүрэнгын үрэһэ хатааха тон шухала. Иимэ үрэһэ хатааха хүдэлмэри түргэн эхилхээр болоо. Дулаан агаараар үлеэлгэгдэжэ байһан үрэһэн үбэлжэхэдөөшье шанараа гээдэггүй. Энэ аргые олохон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй тоодоггүйнь гайхалтай. Теплогенератор хэрэглэжэ, үрэһэ хатааха, дулаасуулха хүдэлмэриие нэгэ доро ябуулжа болоно. Мүнөө ажахынуудта байһан бүхы сушилкануудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха тон шухала. Энэ хүдэлмэриие һайнаар ябуулжа шадабал, шииг ехэтэй үрэһэеэ тарилгын урда тээ сүм хатаажа боломоор.

Хүрэнгын орооһо таряа нара, һалхинда гаргажа шанаржуулхын тула нэн түрүүн тоогуудай талмайн саһа арилгаха хэрэгтэй. Хуурай үрэһэеэ хордохо, сэбэрлэхэ хүдэлмэриие хоёр халаанда эмхидхэхэ саг тулажа ерэбэ. Тарилгын эхилтэр хүрэнгынгөө бүхы орооһые I, II классай болгохо шухала. Ойрын үдэрнүүдтэ үрэһэ андалдаха хүдэлмэриие дүүргэхэ зорилго ажахы бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд урдаа табиха зэргэтэй. Үрэһэндэ һэлгэгдэхэ обёос тарилгын шанарта хүргэгдэһэн байха ёһотой. Энэ шухала хүдэлмэриие хилээмэнэй продуктын управлени хараадаа абаха зэргэтэй.

Зарим ажахынуудта хүрэнгын ороохон хайша хэрэгээр гаргашалагдана. Жэшээнь, Эрхирэгэй совхоз 300 центнер хүрэнгын ешмээн андалдаха байһан аад, тэрэнээ малдаа эдюулжэрхиһэн байха юм.

В. ТАРАСОВА,
Республикын гүрэнэй үрэһэнэй инспекциин начальник.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ машина, техникэ һайнаар заһабарилжа байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэдэлэй эрхилэгшэ В. И. Чеканов (зүүн гарһаа), жолоошон Е. К. Алексеева, слесарь И. Н. Фёдоров гэгшэд ажал тухайгаа хөөрэлдэжэ байна.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ЕХЭ ҮБҺЭН АБТАХАЛ

Гушаад жэлэй саада тээ Жаргаланта нютагта суута луговодууд нүхэд Герасимов, Санжанов гэгшэд үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абажа, бүхы Буряад орон соогоо мэдээжэ болоһон гээшэ. Эндэ тэдэнэй һайн һайхан хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэд мүнөөшье олон.

Һаяшаг эндэхи Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой луговодууд сугларжа, үнгэрһэн жэлдэ хэһэн ажалайнгаа үрэ дүн, шэнэ зорилгонууд тухай бүхы талаһаань хөөрэлдэһэн байна.

Ниитын адууһа малые үбһэ тэжээлээр бардам хүрэхөөр хангаха гээшэ шухалын шухала зорилго болоно. Тиимэһээ ажахынгаа баялиг — нуга сабшалангые эзэн ёһоор хэрэглэхэ гэжэ суглаарагшад хөөрэлдэбэ. Тэрээнтэй хамта бии байһан ехэ дутагдалнууд тушаагаа сэхэ руунь хөөрэлдэһэн, шанга шүүмжэлэл хэгдэһэн байна.

Табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ колхоз сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 15 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абаха, уһалагдадаг газарһаа гектарай 20 центнер үбһэ абахын түлөө тэмсэхэ юм. Тиигэжэ бүхыдөө 48 мянган центнер үбһэ абаха зорилго табигдана.

Урдаа табиһан зорилгоёо хүсэндэнь хүргэхын тула Жаргалантын луговодууд эдэ үдэрнүүдтэ ехэ юумэ хэжэ байнхай. Сабшалан дээрэ үбэлдөө тошо ехээр халяагаа. Луговодууд Г. Аюшеев, Ч. Будажапов, В. Олейник гэгшэд мүнөөшье булагай мүльһэ сооложо, тошо гаргаһан зандаа. Энээнэй ашаар газараа хабар хоёр-гурба дахин уһалха юм. Зарим луговодууд ойдо гараад, сабшалан хорёолхо һургааг отолно, зөөнэ.

Энээнһээ гадна, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо һайжаруулагдаһан, хорёологдоһон бэлшээри бии болгохо хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Эндэхид намаг байһан 225 гектар газар хатаажа, наг шэбхэ оруулаад, борной, каток шэрэжэ, хүрьһыень һайжаруулаа. Тэрэ бэлшээринь мүнөө жэлдэ 1,5 мянган центнер тэжээл үгэхэ зэргэтэй. Мүн һүтэйн һаалиин фермэ дээрэ баһал 100 гектар тиимэ бэлшээри бии болгогдохо юм.

Колхозойхид сабшалан дээрэһээ үбһэ ехээр абахынгаа хажуугаар, тэрэнээ һайнаар, түрүү аргаар бэлэдхэжэ, үхэр малаа эрхим шанартай тэжээлээр хангаха тушаа бодомжолно. Жэшээнь, тусхай траншей соо 530 тонно сенаж дараха, витаминтай ногоон үбһэ, ногооной гурил гэхэ мэтые горитой бэлэдхэхэ юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой сабшалан һайжаруулха отряд баһал ехэ хүдэлмэри хэнэ. Хабарай хоёр һара соо гансахан сабшалан дээрэ 14 мянган тонно шэбхэ гаргаха байна. Энэ хүдэлмэринь мүнөө түлэг дундаа.

А. АФАНАСЬЕВ.

ТҮМЭР ЗАМШАД МҮРЫСЭНЭ

Арадай ажахын ашаа саг болзор соонь шэрэхын тула Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэд ехэхэн оролдолго гаргана. Станцинуудай, вокзалнуудай коллективүүдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ. Һаяшаг январь һарын дүн согсологдобо. Наушки станциин Улаан-Үдын локомотивна депогой, Улаан-Үдэ, Наушки станцинуудай вокзалнуудай коллективүүд даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэһэн байха юм.

Эдэ түрүү коллективүүдэй дунда хамтын суглаанууд үнгэргэгдөө. Февраль, март һаранууд соо бүри эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, ашаа шэрэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн шиидхэбэри баталан абтаба.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

АМЖАЛТА ЕХЭТЭЙГЭЭР

Хүдөөгэй барилга хэхэ захилые саг соонь дүүргэхэ хэрэгтэ «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй барилгашад ехэ анхарал хандуулна. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэл соо тус нэгэдэлэй барилгашад 8 миллион түхэригэй барилга хэһэн һаа, байгша оной туршада 10.100 мянган түхэригтэ барилга хэхэ түсэбтэй. Манай барилгашад жэл бүри улам ехэ барилга хэнэ. Энэнь тон һайшаалтай.

Сэлэнгын оньһожоруулагдамал колоннын барилгашад январь һарада 58 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа 61 мянганда хүргэһэн байха юм. Баргажанай барилгын организациин хүдэлмэришэд хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 9 мянган түхэригэй барилга хээ. Энэ түрүү барилгашад февраль һара соошье муу бэшээр хүдэлжэ гаранхай. Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ шаданад.

Манай «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй хүдэлмэришэд барилга хэхэ жэлэйнгээ даабари декабриин 28-да дүүргэжэ, СССР-эй 50 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха гэжэ шиидэнхэй.

В. БАДАШКЕЕВА,
«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй түсэблэлгын таһагые даагша.

...ААН-ҮДЭ ХОТЫН ...ВЕТСКЭ РАЙОНОЙ ...СКО ҺУНГУУЛИИН № 1 ОКРУГҺОО ...РЯАДАЙ АССР-эй ...ХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДТА ...БЖҮҮЛЭГДЭҺЭН ...НДИДАТ ТУХАЙ ...ЖНОЙ ҺУНГАЛТЫН КОМИССИИН

...МЭДЭЭСЭЛ

...зорһоо урид гаража ...и депутадай орондо ...Үдэ хотын Советскэ ...й Лазовско һунгуу... № 1 округһоо Буряа... ...ССР-эй Верховно Со... ...депутадые һунгалга ...оной мартын 26-да бо...

...ряадай АССР-эй Вер... Соведтэ һунгалта үн... ...э Дүримэй» 55-дахи ...гай үндэһөөр һунгал... ...ружной комисси Бу... ...АССР-эй Верховно ...й депутадта кандида... ...ухэр Сергей Николае... ...улдаевые бүридэлдэ ...Нүхэр Булдаев 1934 ...үрэһэн, КПСС-эй Со... ...райкомой нэгэдэхи ...арь, Буркоопсоюзай ...публикын коммуналь... ...ихын «Ремстройтрес... ...һабарилга-барилгын ...лениин хүдэлмэришэд, ...нико-техническэ ху...

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН ШАГНАЛНУУД БАРЮУЛАГДАБА

Совет, монгол арадуудай аха дүүгэй хани барисаан үни холын түүхэтэй, жэлһээ жэлдэ хүгжэн һалбаржа байдаг.

Илангаяа Буряадай республикын ба МНР-эй ажалшад аха дүүгэй холбоотой, эбтэй хүршэнэр һэн тула саг үргэлжэ бэе бэедээ туһалалсажа, али бүхы тэмсэлдэ ээм зэмэ ниилүүлэн дабшадаг һайн һайхан заншалтай.

Монголой арадай хубисхалай 50 жэлэй ойе совет арад тон өөрынгөө, дүтын һайндэр мэтэ баяр баясхалангай оршон байдалда тэмдэглээ.

Монголой Арадай Республика хубисхал болон энхэ амгалан байдалай түлөө тэмсэлдэ, социализм байгуулха хэрэгтэ хубита ехэтэй байһанайнь, совет-монгол хани барисаае саашадань хүгжөөлсэжэ ябаһанайнь түлөө Арадайнгаа Ехэ Хуралай 1971 оной декабриин 14-нэй Указаар олон тоото совет хүнүүдые медальнуудаар шагнаһан байна. Тэдэнэй дунда Буряадай республикын партийна, совет организацинуудай ба ниитын бусад эмхинүүдэй олон түлөөлэгшэнэр оролсоо.

Тус бэлэгүүдые һаяхан МНР-эй Эрхүүдэхи консул нүхэр **Ц. Тумур-Очир** Улаан-Үдэ ерэжэ барюулба. Буряадай республикын Верховно Соведэй Президиумэй заседаниинуудай зал соо Верховно Соведэй Президиумэй, БурАССР-эй правительствын гэшүүд ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэнэр сугларһан байна. Тэдэндэ хандажа, нүхэр Тумур-Очир иигэжэ хэлээ:

— Хүндэтэ нүхэд! Совет хани нүхэдтэ гүрэнэйнгөө медальнуудые барюулха хүндэтэй уялга намда тудаа. Энэ шангууд манай арадуудай социализм байгуулха хэрэгтэ адли нүхэсэн тэмсэһэнэй, үеын үедэ нүхэсэһэнэй тэмдэг мүн.

Һүүлээрнь тэрэ МНР-эй медальнуудые барюулба.

«Хани нүхэсэл» гэһэн медальда хүртэгшэдэй дунда БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. С. Семенов** — совет-монгол хани барисаанай Буряадай отделениин түрүүлэгшэ, КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь **В. Г. Бирюков**, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшонор **В. И. Дубровский, В. А. Сахьянов**, Хяагтын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Б. Б. Базаров**, КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь **А. Р. Потепалов**, Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **А. Н. Соковиков**, Зэдын «Мир» колхозой түрүүлэгшэ **Д. Ю. Цыбикжапов** болон бусад бии.

«МНР-эй арадай хубисхалай 50 жэл» гэһэн медальда олон эрдэмтэд, багшанар, колхозууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, совет ажал ябуулагшад хүртөө. Жэмэстэ ургамалай станциин эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ **А. И. Дубровская**, эрдэмэй доктор, профессор **Д. Б. Улымжиев** — совет-монгол хани барисаанай Буряадай отделениин түрүүлэгшын орлогшо, уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ **Д. З. Жалсараев**, гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ **Г. П. Миронова**, Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай директор **Ц. А. Балбаров**, Хяагтын аймагай «Родина» колхозой түрүүлэгшэ **И. Р. Агафонов**, «Пограничный» совхозой директор **Ф. И. Кушнарёв**, совет-монгол хани барисаанай Буряадай отделениин секретарь **Ц. Ц. Дондуков** болон бусадта тус медаль барюулагдаа.

Медальнуудые барюулгын баяр ёһололой үедэ нүхэр Тумур-Очир үгэ хэлээ:

— Гүрэнэйнгөө правительствын, мүн өөрынгөө зүгһөө МНР-эй медальнуудта хүртэһэн нүхэдые халуунаар амаршалнаб, — гэжэ тэрэ тэмдэглээ. — Монголой Арадай революционно партиин хүтэлбэри доро, Советскэ Союзай туһаламжаар монгол арад МНРП-гэй 16 дахи съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, социализм амжалтатай байгуулжа ябана.

Монгол ба совет арадуудай 50 жэлэй хани нүхэсэл хадаа ёһото аха дүүгэй, адли тэгшэ, хани халуун, үнэн сэхэ нүхэсэлэй ба марксизм-ленинизмын һургаалда үнэн сэхэ байлгын үнэтэ жэшээ болоно.

Манай гүрэнэй али бүхы илалта, ажахын, соёл культурын амжалта бүхэндэ баатар совет арадай аргагүй ехэ хубита бии гэжэ бидэ омогорхон тэмдэглэдэг гээшэбди.

Монголой арадай хубисхалай түрүүшын алхамуудһаа эхилжэ, Буряадай республика монгол гүрэндэ аха дүүгэй туһаламжа үзүүлжэ эхилһэн, энэ туһаламжаяа мүнөөшье үргэлжэлүүлжэ байһаар.

Дүрбэн тэгшэ, бэрхэ мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ манай СССР илангаяа ехэ туһаламжа үзүүлдэг. Тэдэнэй олонхинь Улаан-Үдэ хотын дээдэ һургуулинуудые дүүргэһэн байха юм. Буряадай ниислэлдэ мүнөөшье олон оюутамнай һурана.

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, СССР-эй мүндэлһөөр 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө тэмсэжэ ябаа совет арадта монгол арадайнгаа халуун баяр баясхалан та нүхэдөөр дамжуулан хүргэнэб.

Монгол, совет арадуудай аха дүүгэй ашатай туһатай холбоо барисаан саашадаашье мүнхэ хүгжэхэ болтогой!

Шанда хүртэгшэдэй зүгһөө В. И. Дубровский, Д. Б. Улымжиев үгэ хэлэхэ зуураа, МНР-эй правительствада баясхалан хүргөөд, арадуудайнгаа хани нүхэсэлые саашадань улам бата бэхи болгохын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй оролдохоор бэлэн байһанаа мэдүүлээ.

Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй гэшүүдэй ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө МНР-эй правительствада КПСС-эй Буряадай обкомой, БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө республикын Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Бата Семенович Семенов халуун баясхалан хүргэһэн байна.

Нүхэд Б. С. Семёнов, Тумур-Очир Хяагтын ба Сэлэнгын аймагуудаар аяншалаа. Хяагта хотодо нүхэр Тумур-Очир МНРП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи съездын болоһон гэрые (мүнөө Сүхэ-Баатарай музей) хараа. Монгол Арадай хубисхалтай холбостой бусад газарнуудые үзөө.

ШАНАР, ҮШӨӨ ДАХИН ШАНАР

Шэнэ табан жэл алхамаа улам үргэдхэнэ, эршэеэ бүри шангадхана. Тиигэхэ ёһотойшье. Түрүүшынь жэлнүүдһээ шангалаагүй хадаа, табан жэл соо бүтээхээр хараалһан даабари, дээшэлүүлэгдэһэн уялга дүүргэлгэдэ хожом шахардуушье ушар боложо магад ха юм даа. Үнэхөөрөө даабари ехэ. Жэшээнь, манай «Электромашина» завод. юһэдэхи табан жэлэй туршада товарна продукци наймаалгала 51,2 процент ехэ болгохо байна. Тэрэ тоодо культурно-ажаһуудалай эд хэрэгсэл үйлэдбэрилгэ, наймаалга 2,3 дахин ургаха юм.

Энэ зорилго бэелүүлхын түлөө тэмсэхынгээ хажуугаар манай коллектив бүтээһэн продукциингаа шанар дээшэлүүлхын хойноһоо али олон хэмжээ ябуулгануудые хараалдаг, тэдэнээ хүсэндэнь хүргэдэгшье байна. Үйлэдбэридэхи энэ шухала хүдэлмэриие заводой партийна организаци хиналта доро абанхай. Тиигэжэ бүхы коммунистнуудайнгаа анхарал энэ хэрэгтэ хандуулна. Тобшолон тэмдэглэхэдэ, эрхим шанартай продукциин түлөө тэмсэлые коммунистнууд толгойлно, өөһэдөө үльгэр жэшээ харуулна.

Бүтээһэн продукциин шанар улам һайжаруулха тухай асуудал цехэй, таһагай, заводской коммунистнуудай хамтын суглаанууд дээрэ ходо зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг гуримтай. Тиимэ суглаанууд дээрэ коммунистнуудай хэлэһэн үгэнүүд, хэһэн зүбшэл, дурадхал болон ажаглалтанууд анхаралда абтажа, саашадаа партбюро, профсоюзай завком болон захиргаанай заседани дээрэ тэдэниие дүүргэлтэ болгохо хэмжээнүүд хараалагдадаг гээшэ.

Имагтал коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үйлэдбэридэ шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ, эмхидхэлэй-техническэ, эрдэм наукын үндэһөөр ажал эрхилхэ хэмжээ ябуулганууд, урлан нарижуулга, ухаалан зохёолго үргэнөөр, аша үрэ ехэтэйгээр бэелүүлэгдэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үйлэдбэридөө элдэб шэнэ юумэнүүдые нэбтэрүүлһэнэй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар манай завод табан зуу гара мянган түхэригэй алмалта хэһэн байна бшуу.

Коммунистнуудай шэнэ юумэндэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байһые олон жэшээгээр баримталан харуулха болоно. Урлан нарижуулагшадай нэгэ творческо бригадые коммунист Виктор Иванович Суворов хүтэлбэрилдэг. Тэрэ бригадын һубэлгэн бэрлэшүүл, уран гартан өөһэдынгөө хүсөөр зайн галай элшэ дамжуулха провода, кабель, изоляциин материал шалгаха оньһон түхеэрэлгэ зохёожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Тэрэнэй ашаар ЛВРЗ-гэй, авиазаводой лабораторинуудта ошожо шалгуулхала болёобди. Тиигэжэ жэл бүхэндэ 2500 түхэригэй алмалта хэгдэдэг болоод байна.

Коммунист Рев Петрович Ежовой хүтэлбэри доро уһа бусалгадаг хэрэгсэл гаргадаг участогта спираль тааруулан һуулгаха автомат оньһон зохёогдожо табигдаа. Тэрэнэй үрэ дүн ехэ. Ажалай бүтээсэ таба дахин дээшэлээ, спираль тааруулан һуулгалгын шанар эрид һайжараа. Энэ участок дээрэ хүдэлдэг хоёр хүниие сүлөөлжэ, ондоо хүдэлмэридэ ябуулха арга олгобо бшуу.

Шанар һайжаруулха хэрэг үдэр бүриин анхарал доро байдаг гэжэ дээрэ тэмдэглэһэнээ баримталан, үшөө нэгэ жэшээ эндэ дурдалтай. Заводой партбюрогой үүсхэлээр мастерска участогуудта четверг бүхэн, цехүүдтэ пятница бүхэн «Шанарай үдэр» гэжэ соносхогдонхой. Тиигээд шэнэ һарын түрүүшын среда бүхэндэ дирекциин, партбюрогой ба завкомой нэгэдэмэл зүблөөн зарлагдажа, «Шанарай үдэрнүүдэй» дүн зүбшэн хэлсэгдэдэг юм. Тэрэ зүблөөндэ цех болон таһагуудай хүтэлбэрилэгшэд [illegible], энэ хэрэгээр ямар байһан тухай элидхэдэг гуримтай.

Шанар һайнтай продукци үйлэдбэрилхын түлөө тэмсэлэй үрэ дүн яһала һайн гэжэ эндэ хэлэхэ хэрэгтэй. Илангаяа 1970 ба 1971 онуудта тэрэнэй үрэ дүн эли бодо харагдаа гээшэ. Гүрэнэй аттестационно комисси хадаа АОЗ-315, АОЗ-355 гэжэ электродвигательнүүдтэ шанарай талаар гүрэнэй тэмдэг олгоһон байна бшуу. Иимэ түхэлэй электродвигательнүүд СССР-эй арадай ажахын түйлалтын выставкэдэ табигданхай. СССР-эй ВДНХ-гай Главна комитет эдэ двигательнүүдые нэгэдэхи шатын дипломоор сэгнээ. Тиихэдэ эдэ двигательнүүдые бии болголгодо эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан 8 хүнүүд алтан, мүнгэн, бронзо медальнуудаар шагнагдаа бэлэй.

Заводой партийна организаци хүдэлмэришэдэй мэргэжэл, һургуули дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үдэр бүриин анхарал хандуулжа байдагынь һайшаалтай. Хэһэн хүдэлмэридөө шуналтайгаар, харюусалгатайгаар хандадаг байхаар хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ, голодоһо гаргагшадые эрид шууд шүүмжэлхэ ябадал эндэ үдэр бүриин хэрэг болонхой. Гадна эрхим шанартай продукци гаргагшадые урмашуулха гээшэ баһа ехэ удхатай зүйл. Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда заводой ороһон ушар түлөөһэнэй талаар урмашуулха фонд байгуулха арга олгоо. Тиигэжэ эрхим шанартай продукци бүтээгшэдые шагнаха тусхай гурим зохёогдоб. Жэшээнь, бүтээһэн продукциингаа 90—95 процентые һөөргэнь бусаалтагүйгөөр техническэ шалгалгын таһагта тушааһан токарьнуудта тарифна салингайнь хэмжээгээр 15 процент шанда, тиихэдэ 96—100 процент хүрэтэр бусаалтагүйгөөр продукцияа тушаагшад 25 процент хэмжээтэй шанда хүртэдэг.

Энээнтэй хамта техническэ шалгалтын таһагай партийна организациин үүсхэлээр эрхим шанартайгаар бүтээгдэһэн продукци харуулжа байдаг тусхай стенд түхеэрэгдэнхэй. Тэндэ хэнэй, хэдыдэ ямар продукци эрхим шанартайгаар бүтээжэ тушааһыень тэмдэглэжэ байдаг. Тэндэ коммунистнууд В. С. Мещеряковой, Н. А. Савинай, К. Н. Антоновой, М. М. Кабезскаягай, М. С. Салимовай, З. М. Бикбаевай нэрэ алдар ходо бэшэгдэдэг. Эдэнэр бүтээһэн хамаг продукцияа гэдэргэнь бусаалтагүйгөөр тушаадаг шуу. Гэхэ зуура зургаа һарын туршада ОТК-да таһалгарягүйгөөр ходо 100 процент хүргэжэ ябаһан хүдэлмэришэн шанарай өөрын тамгатай болодог. Мүнөө манай заводто иимэ тамгатай боложо шадаһан хүнүүд 32 болоод байна. Шанарай өөрын тамгатай болоһон хүдэлмэришэн тарифна салин дээрээ 25 процент хэмжээтэй шан абаха эрхэтэй болодог.

Советскэ засагай 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ коммунис ажалай штамповочно участок мүнөө техническэ шалгалтын таһаггүйгөөр хүдэлжэ байна. Эрхим шанартай продукци бүтээн гаргагшадай манлайда коммунистнууд Василий Свиридэй, Филипп Овчинниковай коммунис ажалай бригаданууд жэшээ харуулан ажалладаг гээшэ. Энэ участок ямаршье сагта арюун сэбэр, эмхи гуримтай, саб гэмэ байдаг. Өөһэдынгөө сэдьхэлээр бүтээһэн продукцияа табиха тагуудые бэлдээ. Тэрээниинь электрокар дээрэ тээхэдэ сомор юм. Тус участогай хүдэлмэришэн бүхэн заатагүй хоёр мэргэжэл шудаланхай. Иимэ байхада мастерта ажалаа эмхидхэхэдэнь ехэ амар ха юм.

Продукцияа эрхим шанартайгаар бүтээхын түлөө партийна организациин, коммунистнуудай гаргаһан оролдолго хиидэ хосорногүй, һайн үрэ дүн асарна. Мүнөө үедэ заводой бүхы коллективэй бүтээһэн продукциин 90 процентыень техническэ шалгалтын таһагай хүдэлмэришэд гэдэргэнь бусаалтагүйгөөр тушаан абана.

Н. ДЕМИН,
«Электромашина» заводой ахалагша инженер.

Физико-математическа эрдэмэй кандидат Л. В. Курносовагай хүтэлбэри доро бүтээгдэһэн приборнууд совет элдэб спутнигууд дээрэ дэлхэйе хэды дахин тойроһон байха. Эрдэмтэд нёдондо жэлдэ замбуулинай 200—300 метр үндэртэ космическа туяаралгые шэнжэлхэ приборнуудые бэлдэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. В. Курносова (баруун гарһаа) лаборант Н. Тупалова хоёр космическа лаборатори соо.

УҺАЛАГДАДАГ ГАЗАРҺАА—ҮНДЭР УРГ...

Ходо ган гасуурта дайрагдадаг манай Буряадай республикын эрхэ байдалда уһалагдадаг газарай гектар бүхэниие ашаг үрэтэйгөөр эдлэн хэрэглэжэ, мүн уһа намаг хатаажа, бургааһа шугы сэбэрлэжэ, бүхы дээрээ тараалан, сабшалангай ургасые али болохоор дээшэлүүлхэ гээшэ хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абаха гол үндэһэ һуури болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ газарай үрэжэл һайжаруулха, уһалагдадаг газарые үргэдхэхэ талаар парти, правительствамнай саг үргэлжэ ехэ анхарал хандуулна, энээндэ зөөри ехээр һомолно. Жэшээлхэдэ, хэрбээ наймадахи табан жэлдэ уһанай ажахын элдэб барилга хэхын тула бүхыдөө 26 миллион түхэриг гаргашалагдаһан байбал, мүнөө шэнэ юһэдэхи табан жэлэй гансахан түрүүшын жэлдэ 14 миллион түхэригтэ, харин 1975 ондо тэрэнь 20 миллион түхэригтэ хүргэгдэхэ юм.

Манай республикын колхоз, совхозуудта мүнөө 167,3 мянган гектар уһалагдадаг тараалан, сабшалан, 36,6 мянган гектар уһа намагһаа хатаагдаһан газар бии. Тэрэнһээ гадна, ажахынууднай жэл бүри бүлүүр станцинуудаар 20 мянган гектар газар ундалуулна. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ аймагуудта 1,4 мянган гектар газар шэнээр уһалагдадаг болоо, 7,5 мянган гектарта уһалууриин һубаг ханааб, хаалтанууд шэнэдхэн заһабарилагдаа, 1,8 мянган гектарта намаг хатаагдаа, 67 мянган гектар бэлшээри уһатай болгогдоо. Тэрэшэлэн 19,5 мянган гектар үрэжэл багатай газарта элдүүрилгэ хэгдэжэ, ургамал ногоон таригдажа, хүрьһэниинь үндэһөөрөө һайжаруулагдаа. Нёдондо 2,3 мянган гектар тараалан уһалха хамтадаа 2 миллион кубометр уһа тогтоохо хоёр сөөрэмтэй Түгнын уһалууриин ехэ барилга ашаглалгада оруулагдаһан байна.

Тиигэжэ республика доторнай бүхыдөө мүнөө 200 мянган гектар газарай үрэжэл үндэһөөрөө һайжаруулагдаад, үндэр баян ургаса үгэхэ аргатай болоод байна гээшэ.

Ингээд байхадаа ехэ гаргаша хэгдэжэ үрэжэлынь һайжаруулагдаһан газарай гектар бүхэниие ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, тэндэһээ шадаал һаа үндэр баян ургаса абаха, хэгдэһэн гаргашыень түргэн тэхэрюулхэ гээшэ гол шухала зорилго болоно.

Манай түрүү ажахынуудай дүй туршэл дээрэһээ харахада, хүрьһэнэйнь үрэжэл дээшэлүүлхэ хүдэлмэри хэгдэһэн, һайжаруулагдаһан газарые түрүүнһөө зүбөөр хэрэглэжэ шадаад байбал, тэндэһээ үбһэ ногооной, ороохо тараанай, бусадшье ургамалнуудай үндэр баян ургаса абтажа, гаргашаяа богони болзор соо харюулдаг байна. Тусхайлбал, Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхоздо урдань мал бэлшээгдэжэ, орхигдошоод шахуу байһан 650 гектар газарта уһа намагынь хатаагдаад, хахалагдажа, олон жэлэй ногооной үрэһэн таригдаһан байгаа. Мүнөө тэрэ газарһаань гектарай 18—20 центнер һайн шанартай үбһэн абтана. Тооложо үзэхэдэ, энэ газарһаа жэл бүри эды шэнээн ургаса абаад байбал, хэгдэһэн бүхы гаргашань 3-4 жэл соо харюулагдаха ушартай.

Уһалагдадаг газараа зүбөөр, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, тэндэһээ тогтууритай һайн ургаса абадаг ажахынууд республика соомнай жэлһээ жэлдэ олошорно. Хяагтын аймагай Хүдэри талын колхоз, совхозууд ямаршье уларилтай жэлдэ нилээд ехэ тараалан, сабшалан дээрэһээ бараг һайн ургаса абана. Мүн Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхоз уһалагдадаг сабшалан дээрэһээ жэл бүхэндэ үбһэ ехээр хуряадаг. 1971 ондо колхоз бүхы 670 гектар уһалууриин сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 29,1 центнер үбһэ абаа. Гектар бүриһөө 30—50 хүрэтэр центнер ургаса абадаг луговодуудай бригада, звенонууд ажахынуудта олон.

Хяагтын аймагай «Родина» колхоз нёдондо 105 гектар уһалагдадаг тараалан дээрэһээ гектарай 30 центнер шэниисэ, зуугаад гектар газарай га бүриһөө 24 центнер обёос хуряагаа. Тэрэшэлэн Баргажанай совхоз үнгэрэгшэ жэлдэ 54 гектар уһалагдадаг газарһаа гектарай 358 центнер куузику, турнепс хуряаһан байна.

Гэхэтэй хамта үнгэрһэн жэлэй үрэ дүнгүүдые наринаар хаража үзэхэдэ, олохон колхоз, совхозуудай уһалагдадаг, үрэжэлынь һайжаруулагдаһан газараа үшөөл һанаһанда хүрэмөөр ашаглан хэрэглэжэ шаданагүй. Һубаг ханааб татагдаһан, хабартаа һайнаар уһалагдаха аргатай нилээд ехэ тараалан ундалуулагдангүй, хуурайгаар таригдана. Уһалагдадаг газарта хэгдэхэ ёһотой агротехническэ хэмжээ ябуулгануудшье хаһа сагтаа бэелүүлэгдэнэгүй, тэндэ нэг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ багаар гаргагдана, ургасын хойноһоо харууһаншье ёһоор эмхидхэгдэнэгүй. Эдэ бүгэдэһөө боложо, уһалагдадаг, уһа намагһаа хатаагдаһан газар ашаг үрэ биратай үгэнэгүй. Тиигэжэ үрэжэлынь һайжаруулагдаһан газарһаа ургаса абаха түсэб даабари дүүргэгдэнэгүй бшуу. Тэрээнһээ уламжалан, уһанай ажахын элдэб барилга хэхэ, газарай үрэжэл дээшэлүүлгэдэ гүрэнһөө табигдаһан тон ехэ мүнгэ зөөри удаан саг соо харюулагданагүй гээшэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ республикымнай гансахан лэ Хяагтын, Прибайкалиин, Хэжэнгын аймагуудай ажахынууд уһалагдадаг сабшалан дээрэһээ ургаса абаха түсэбөө дүүргээ. Илангаяа Баргажанай, Загарайн, Улаан-Үдын аймагуудай колхоз, совхозууд уһалагдадаг газараа бүришье хангалтагүй муугаар хэрэглэжэ, тэндэһээ ургаса абаха түсэбөө дүүргээгүй.

Эдэ аймагуудай ажахынуудта уһалууриин ехэнхи газарынь тусхай бригада, звенонуудта даалгагдаагүй, зарим колхоз, совхозуудта тэрэнь даалгагдаһан нэрэтэйшье һаа, миил ёһо дүүргэгдэжэ, ямаршье тодорхой нормогүйгөөр даалгагдана. Жэшээлхэдэ, оройдоол хоёр-гурбан хүнһөө бүридэһэн багахан звенодо аяар 500—600 гектар сабшалан гү, али 150—200 гектар тараалан даалгагдана. Иимэ ехэ газарые тэдэнэр хэзээшье хаһа саг соонь уһалжа, тэндээ агротехническэ бүхы хэрэгтэй хүдэлмэриие хэжэ шадахагүйнь элитэ. Тиигэжэ газарынь муугаар уһалагдана, ургасынь хойноһоо харууһан хаһа сагтаа хэгдэнэгүй. Эсэстээ тэрэнь огтолон хосоржо һалана, үгышье хадаа, ахир бага ургаса үгэнэ.

Энээнһээ боложо, тон адли эрхэ байдалда байһан ажахынуудта тараалан, сабшалангайнь ургаса ондо ондоо байна бшуу. Жэшээлбэл, нёдондо Ивалгын ОПХ 142 гектар уһалагдадаг газарһаа га бүриин 128 центнер хартаабха абаад байхадань, Загарайн аймагай Онохойн совхоз 330 гектар тиимэ газарай га бүриһөө оройдоол 48 центнер хартаабха ургуулаа. Бэшүүрэй аймагай Калининай, XXI партсъездын нэрэмжэтэ хоёр хүршэ колхозуудта баһал иимэрхүү байдал үзэгдэнэ.

Энэмнай уһалагдадаг газарһаа үндэр баян ургаса абахын түлөө ажахынуудта эмхидхэлэй хүдэлмэриин ямараар хэгдэдэгые, тэндэхи мэргэжэлтэдэй ажалдаа хэр зэргэ харюусалгатайгаар хандадагые балшыса харуулна бшуу.

Жэл бүхэндэ нилээд ехэ тараалан уһалагдангүй, хуурайгаар таригдана. Гансахан нёдондо аяар 8 мянган гектар тараалан уһалагдангүй үлөө. Илангаяа Загарайн, Бэшүүрэй, Улаан-Үдын аймагуудта ехэ газар саг соогоо уһалагдаагүй, хуурай хүрьһэндэ үрэһэн таригдаһан байна.

Энээнэй гол шалтагаанинь юуб гэхэдэ, хабар богонихон болзорто ехэ газар уһалха болоходоо тэрэнээ хүшэ хүрэнэгүй, энэ үедэ газар уһалха хүнүүд дуталдана гээшэ. Иимэ болоод байхада, нэн түрүүн колхоз, совхозуудта багахан ханаабуудые татадаг КЗУ-03 түхэлэй түхеэрэлгэ, мүн бураздаа гаргадаг культиваторнуудые «ДТ» түхэлэй тракторта шагтагалаад, тараалан дээрэ ута бураздаануудые гаргаха, тэрээгээр газараа һайнаар ундалуулха арга бии. Тэрэшэлэн уһа сасан хаядаг түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэжэ, нилээд ехэ тараалан уһалха арга байна. Тиигэбэшье мүнөө уһа сасан хаядаг түхеэрэлгэнүүдэй үшөө дутамаг дээрэһээ энэ аргые үргэнөөр хэрэглэхэнь бэрхэтэй. Харин тараанай газар бураздаагаар һайса уһалха хэрэгые гэдэргэ татаха шалтагаан байхагүй. Бураздаа гаргаха оньһон техникэ, түхеэрэлгэнүүд ажахы бүхэндэ бии ха юм.

Нэгэдэхеэр, тараалан бураздаагаар уһалхада, ондоо арга хэрэглэһэнһээ нилээд ашагтайшье байдаг. Юуб гэхэдэ, хабар тараанай газарые бураздаагаар уһалбал, гектар бүридэ 800—1000 кубометр уһа гаргажа, хүрьһыень лэбтэтэр ундалуулха аргатай. Хоёрдохёор, богонихон болзор соо уһалагша бүхэн халаан соо 1,5—2 гектар газар уһалха аргатай бшуу.

Хяагтын аймагай «Родина» колхозой таряашад, Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Социалис Ажалай Герой Е. П. Бутаковой даадаг бригадын механизаторнууд имагтал газараа ута бураздаагаар уһалжа, элбэг баян ургаса абана. Гэхэтэй хамта олонхи ажахынууд энэ аргаар газар уһалха дүй дуршэлые тооногүй. Ургамалай түлэг ургажа байхада үндэһэндэнь шииг нойто үгэхын тула уһа дээгүүр сасан хаядаг оньһон түхеэрэлгэнүүдыешье бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ арга хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Тусхайлбал, нёдондо тиимэ оньһон түхеэрэлгэ бүхэнөөр 60-70 гектар газар уһалха нормын оронд оройдоол 39 гектар уһалһан байна. Уһа сасан хаядаг машинануудай иимэ муугаар хүдэлгэгдэһэнэй нэгэ шалтагаанинь юуб гэхэдэ, тэдэниие хүдэлгэхэ һайн мэргэжэлтэй механизаторнууд дуталдана. Олохон колхоз, совхозууд тэдэ машинануудые хүдэлгэхын тула ямаршье бэлэдхэлгүй, дайралдаһан лэ трактористнуудые табидаг. Тиимэһээ тэдэнь буруугаар ашаглагдана, сагһаа урид эбдэрнэ.

Уһа дээгүүр сасан хаядаг түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэхэ машинистнар гансашье техникээ һайнаар мэдэхэ бэшэ, баһа газар уһалха технологи, тэрэнэй нормо, болзорые арбан хургандаал мэдэхэ ёһотой. Тиимэ гэтэр ажахынууд газар уһалха машинануудые хүдэлгэхэ хүнүүдые һургадаггүй.

Саашанхи зорилгомнай юуб гэхэдэ, үнгэрһэн жэлэйнгээ ехэхэн дутуу дундануудһаа тобшолол хэжэ, һайжаруулагдаһан газараа бодотоор ашагладаг болохо хэмжээ абаха зэргэтэйбди. КПСС-эй ЦК-...

КРАСНОДАРСКА ХИЗААРАЙ УРДА РАЙОНУУДАЙ МЕХАНИЗАТОРНУУД ХАБАРАЙНГАА ТАРИЛГАДА ГАРАБА. ТУРШАЛГА-ҮЙЛЭДБЭРИИН «АНАПА» ГЭЖЭ АЖАХЫДА АРБААД АГРЕГАДУУД ХҮДЭЛНЭ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: АЖАХЫН МЭРГ ЭЖЭЛТЭД—ҮЙЛЭДБЭРИИН НЭГЭДЭХИ УЧАСТОГАЙ АГРОНОМ В. ЛАГАНИН (ЗҮҮН ГАРҺАА), АГРОНОМ-СЕМЕНОВОД Л. ЛОВЛИНА.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

Совхозой академическэ субботонууд

Новосибирскэ областиин Искитимскэ совхозой мэргэжэлтэд субботын үдэр бүгэдөөрэн һурадаг болонхой. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, фермэ болон отделениие даагшанар, бригадир ба багшанар Новосибирскын эрдэмтэдэй лекцинүүдые тиимэ үдэрнүүдтэ һонирхон шагнана. Энэ совхозой мэргэжэлтэдтэ зорюулагдаһан хэшээлнүүдэй программа зохёогдоо. Экономикын, газарай хүрьһэ шэнжэлэлгын, агрохимиин ба селекциин, ажахые хүтэлбэрилгын, газар эдлэлгын асуудалнууд программадань оруулагдана. Лекцинүүд совхоздошье, академическэ түбтэшье уншагдадаг. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай цитологи ба генетикын институтда искитимэйхид февраль соо айлшалһан байна. Институдай директор, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Д. К. Беляев мүнөөнэй генетикын хүгжэлтын шухала шэглэлнүүд, ургамалнуудай сорт һайжаруулха генетическэ арга тухай совхозой мэргэжэлтэдтэ хөөрэбэ.

Суббото бүхэндэ болодог уулзалгануудай үедэ лекцинүүд уншагдахаһаа гадна, мүн эрдэмтэд ба практигуудай хамта бүтээхэ ажалайнь темэнүүд тодорхойлогдодог, ямар нэгэн асуудал шиидхэлгэдэ эрдэмтэдэй хабаадалсаха тухай уридшалан хөөрэлдэдэг. Субботын эдэ уулзалганууд Искитимскэ совхозтой институдай тогтооһон харилсаа холбооной нэгэдхэмэл ехэ программын багахан хубинь болоно.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай хүрьһэ шэнжэлгын ба агрохимиин институдай эрдэмтэд совхозой мэргэжэлтэдтэй хамта тарилгын урда тээ, һүүлээрнь дүүргэлтэ болгогдохо харууһалгын хэмжээ ябуулгануудай түсэб табижа байнхай. Газар элдүүрилгэ, үтэгжүүлгэ, тарилгые уһалалга түсэбтэнь оруулагдана. Искитимскэ совхозой байдалые, өөрсэ шэнжэ харадаа абажа, тэрэ түсэб зохёогдоо.

Отара хонин абарба

К. И. Сатпаевай нэрэмжэтэ совхозой «Кодыжэгид» гэжэ фермын хонидые арбан дүрбэтэй Надя Асмус гэжэ басаганай эсэгынгээ оронд харууһалжа байтарнь, саһата шуурган болошоо. Надя басаган хонидтоо гүйжэ ошоод, арай шамай гэжэ тогтообо. Тэд һалхи шуурганда шэрбэгдэһэн хонид тала руу тарашоо. Надя мөрёо унаад, тэдэнэйнгээ хойноһоо харайлгаба. Саһа, бордоһо гаталан, урагшаа дабхихадань басаганда угаа хүндэ байба. Тэд Надя гэдэргээ сухаряагүй. Баянаулай хадануудай хоорондохи хабшалнуудта хонин һүрэгөө арай гэжэ оруулба.

Надя хоёр сүүдхын туршада юушье эдингүй, хадын хабшалда хонидоо хаража үнгэргөө. Хонишодой байраһаа 60 километр зайда Надиие хонидтойнь олоһон байна. 540 хонид барандаа абарагдаа. Эрэлхэг зоригтой Надя Асмуста совхозынь баяр хүргөө, үнэтэ бэлэг барюулаа. Совхозой комсомолшууд Казахстанай ЛКСМ-эй гэшүүн болгожо, нэгэн дуугаар һунгаба.

Павлодарска область.

(ТАСС).

Дүрбэн миллион пассажир

МОСКВА, (ТАСС). «ЯК-40» гэдэг самолёт гурбан жэлэй туршада ашаглагдахадаа, дүрбэн миллион пассажирые зөөгөө. Энэ машиные хаа хаанагүй — Сибириин ой тайгаһаа эхилээд, Заполяриин тундра хүрэтэр, Дунда Азиин сүл губиһаа Памирай хаданууд хүрэтэр хэрэглэжэ болохо юм. Иимэ самолёдууд шэнэ табан жэлэй туршада 1.500 километр хүрэтэр зайтай Союз доторой лининүүдтэ гол түлэб хэрэглэгдэхэ.

Техническэ дэбжэлтын аша т...

Үйлэдбэриие оньһожоруулха гү, али түрүү арга халан абалсаха гээшэ ямаршье предприятида аша туһатай. Шэнэ, түрүү арга халан абалсахын тула техническэ мэдээсэлэй тусхай албан предприяти, организацинуудта эмхидхэгдэнхэй.

Буряадай барилгын управлениин организацинууд техническэ мэдээсэл һайнаар эмхидхэхэ, урлан нарижуулгын хүдэлмэри эмхитэй, ашаг ехэтэй болгохо гэһэн харалга-конкурсдо хабаадалсаа. Нёдондо жэлэй туршада үнгэргэгдэһэн энэ харалга-конкурсын үедэ урлан нарижуулгын олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн юм.

ТҮРҮҮ АРГА... ҮРГЭН ХАРГЫ...

Эдэ дурадхалнуудай олонхинь түрүү онол арга халан абалсаха, үйлэдбэри оньһожоруулха хэрэгтэ зорюулагдаа. Управлениин эдэбхитэйшүүл үнгэрһэн жэлэй уялга бодото дээрэнь бэелүүлһэн байна. Жиирэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд түсэбөөр хараалагдаһан 440 мянган түхэригэй алмалта хэхэ даабаряа 140 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргээ.

Гэр барилгын комбинадай эрхим урлан нарижуулагша В. И. Москаленко 12,7 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ урлан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байна. 8-дахи СМУ-гай мастер Д. А. Аюров 9 мянган түхэригэй арьбалалта хэхэ арга олгоо. Олон эдэбхитэйшүүл һүүлэй нэгэ жэл соо 3-4 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн юм.

8-дахи СМУ-гай Ю. П. Ширяев, Ю. В. Соломатов, В. В. Харитонов гэгшэдһээ бүридэһэн урлан нарижуулагшадай бүлэг Сэлэнгын ЦКК-да барилгадажа байһан уһа хадагалха түхеэрэлгын үндэрые проектээр хараалагдаһанһаа нэгэ бага хубилгаха дурадхал оруулһан байгаа. Энэнь үйлэдбэридэ ехэ аша туһатай байба. 3-дахи СМУ-гай урлан нарижуулагшад В. Л. Молоков, Б. К. Каширихин хамтын байрын агаар сэбэрлэхэ түхеэрэлгые ондоо болгоһон. Тиигэжэ эдэ хоёр 13 мянган түхэригэй алмалта хээ.

Урлан нарижуулагша В. И. Жарниковай дурадхалаар 4-дэхи СМУ-да хайр малтан абаха карьер байгуулагдаа. Барилгада шухала хэрэгтэй энэ матери-...

...хураалгын халуун үе байгаа. Ажалайнгаа ...гэээр холын хүдөө нютаг ерэнхэй, нэгэ үдэшэ ...убтань ошобоб. Хүн зон айхабтар олон. Отара, ... болон бригадануудһаа хүнүүд сугларанхай. ...й газаа машинадшье, эмээл моридшье харагдана. Хүнүүдэй хоорондуур арайл гэжэ түрисэлдэ... нэгэ һуури оложо һуухатайм сасуу хилэн хү... ...граахханаар задаран урдажа, холын аян зам... ...оор түхеэрһэн хүбүүнтэйгээ хахасажа байһан ...ые ехэтэ хайрлан хараа бэлэйб.

— Байза, энэмнай хэн бэлэй даа? — гэжэ ха... ...н һууһан һамган гүбэд

...ннагүй аалши... Үнөө... ...зарай һамган ха юм, — ...ншьеб даа дуугарба.

...Аа хөөрхы, Доржо Банзаровай ...най эжы нимэ байгаа ...Одоо даруу аалин зантай ...р байна. Ухаантайшье гээ... Имэл хадаа хүбүүгээ ...уб хүмүүжүүлээд, эрдэм ...ай замда гаргалсажа ша... ...а юм. Бурхан зүг, аяар тэ... ...у гаран жэлэй саана, — ...мэхэдэнь, нилээд бодол... ...олоо бэлэйб.

...өөр урданай буряад эхэ... ...абари зангые, түхэл шэн... ...ээд һайнаар гаргажа ша... ...э тула бэлиг шадабари хэ... ...э бшуу. Сэхыень хэлэхэ... ...эн түрүүн өөрөө ёһотой ...байха болоно. Энэрхы ду... ...сэдьхэлтэй эхын бүхы ... сэдьхэл бодолой, ухаан ...эйнь дундаршагүй бая... ...жэншэдгүй һайнаар ха... ...а шадаа бэлэй.

...гэй буряад хүгшэдые, бэ... ...баясуулһан, тэдэнэй маг... ...һайшаалда хүртэһэн ар... ...ай Юлия Павловна ...а болоно бшуу. Имэл Бурядай АССР-эй ...мүн РСФСР-эй габьяа... ...тисткын хүндэтэ нэрэ ... дээрэ үргэжэ ябана гэ... ...гоо һэм.

...от Николай Дамдиновай ...н «Доржо Банзаров» гэ... ...гэй гол рольнуудай нэ... ...охо Солиндойн рольдо ...а бэлэй. Хэрэггүй га... ...уйдаха, мэгдэхэ юумэн ...оо үгы даа. Юрын бу... ...эхэнэр. Зүгөөр нарата һайхан ажамидарал... ...эхэнэрэй сэдьхэл, миһэрэд гэһэн инаг ду... ...хараса ямар һайхан гээшэб. Аяар холын Ка... ...кото ошохоёо байһан Доржотойгоо хахасахань ...эршье бэрхэтэй, теэд эхын этигэл найдабари, ...одоо һайхан даа.

...өөд жэлэй туршада тоогүй олон эхэнэрнүү... ...рольдо наадаһан бэлиг шадабаритай, дүй дүр... ...й, дорюун аад, даруу зантай артистка. Ушар ...хэдэ, дэлхэйн элитэ драматургнуудай, жэ... Шекспир, Гольдони, Островский, Горький ...бусадай бэшэһэн зүжэгүүдэй гол рольнуудта ...ажа, элдэб янзын абари зантай, ухаан мэ... ...эй эхэнэрнүүдэй образ тодо хурсаар, онсо ...маягтайгаар харуулһан байна бшуу. Тиихэдэ ...бүхэн өөрын маяг шэнжэтэй, ёһо гуримтай ...даа. Англи, испан,ород эхэнэр... Гурбан ян... ...абари зан. Хэлэхэдэ бэлэн юм бэзэ. Зүгөөр эхэ... ...нэйнь нюусые тайлбарилжа, үе сагайнь ...дэ гүйсэд тааруулжа наадахань яахын аргагүй ...й даа. Бэлигтэй артистка Ю. Шангина эдэ ...ымаршьегүй дабан гаража, онсо өөрын маяг... ...раз харуулдаг байгаа.

...һээ Солиндойе бидэ хэзээдэшье мартаха... Зуун дүшөөд жэлэй саана болоһон үйлэ хэрэгтэй танилсаашье һаа, баһал нэгэ буряад эхэнэр нюдэндэмнай тон эли харагдана бшуу.

— Буряад эхэнэрэй абари зан, түхэл шэнжые гүйсэд һайнаар харуулхань угаа бэрхэтэй, хүндэтэйшье. Юуб гэхэдэ, үгэ бүхэниинь тон анхаралтайгаар шагнажа, хүдэлсэ бүхэниинь хёрхоор адаглан харадаг гээшэ. Эндэ худалаар хэлэжэ огто болохогүй. Наһатайшаг болоһон хүгшэд нэгэшье юумэ алдадаггүй бшуу, — гэжэ Юлия Павловна ходо хөөрэдэг.

Зүб лэ гээшэ. Дэлхэйдэ суурхаһан гайхамшагта зүжэгүүд тухай, гол рольнуудтань наадаһан элитэ артистнар тухай тоогүй олон номууд бэшэгдэһэн ааб даа. Харин буряад эхэнэрнай сценэ дээрэ оройдоо дүшөөд жэлэй саанахана гаража эхилээ ха юм. Түрүүшын алхам, түрүүшын образ тинмэ ульгамханаар хэгдээгүй бшуу. Энэ талаар мэдээжэ артисткын габьяа иһангаяа ехэ.

ДҮШЭН ЖЭЛ СЦЕНЭ ДЭЭРЭ

Һаяшаг гэртэнь ороходом, Юлия Павловна нилээд зузааншаг альбом, наадалсаһан зүжэгүүдэйнгээ список харуулаа һэн. Фото-зурагуудынь артисткын ажал ябуулгые эли бодо гэршэлнэ. Образ бүхэниинь айхабтар ехэ хүмүүжүүлхы удхашанартай ха юм. Тэрэнэй героинида нэгэ заримдаа дурагүйдэхэ, үзэн ядаха ушар гарадаг. Хэды үдэрэй үнгэрхэдэ тад ондоо эхэнэртэй танилсажа, бүхы сэдьхэлһээ дурлаха, али зэргээр хамһалсаһайб, хододоо сугтаа ябаһайб гэжэ һанахаш. Эхэнэр бүхэнэйнь өөрын нюуртай гээшэ.

Юлия Павловна жараад зүжэгүүдтэ наадалсаһан байна. Буряад драматургнууд Х. Намсараев, А. Шадаев, Н. Балдано, Ц. Шагжин, Д. Батожабай, В. Халматов, Б. Пурбуев болон бусадай зүжэгүүдые хараһан хүнүүд Ю. П. Шангинада нилээд удаан альга ташаһан, наадыень ехэтэ һайшааһан байха юм.

Юлия Павловна Эрхүүгэй областиин Алайрай аймагай Ныгдэ гэжэ нютагта түрэһэн намтартай. Тэбхэр дүшэн жэлэй саана Улаан-Үдын искусствын техникум дүүргээд, хуби заяагаа Буряад драмын театртай холбоһон байна. Тэрэ сагай нютагай байдал харуулһан буряад зүжэгшье байгаагүй. Техникум дүүргэһэн бэлигтэй залуушуул хүдөө нютагуудаар ходо ябажа, концерт наада харуулхаһаа гадна, элдэб һонин материал суглуулагша бэлэй. Тиигэжэ Н. Балдано «Прорыв» гэжэ зүжэг бэшээд, Ю. П. Шангина Цырма хүгшөөдэйн рольдо наадажа, түрүүшын алхам хэгдэһэн байха юм. Тиигээд ерэхэлээрээ Юлия Павловна Буряад драмын театрай үүдэ сэлигшэдэй нэгэн болоно бшуу.

Гүйсэд хүгжэһэн буряад искусствын түрүү зэргэдэ ябаһан мэдээжэ артистка Москвада болоһон Буряад искусство ба литературын хоёр декадада хабаадалсаһан. «Ажалай Улаан Тугай» орденоор, «Ажалдаа габьяатай байһанай түлөө» мүн Ленин багшын дурасхаалта медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо аяар дүшэн жэл үнгэршэлэй. Саг гээшэмнай нэгэ дороо байдаггүй, уһан шэнги урдажа байдаг шуу. Жара наһанайнгаа дабаан дээрэ гараһан ахамад артисткын харгы зам, творческо ажал ябуулгань одоо һайхан, наадаһан эхэнэрнүүдынь онсо өөрын абари зантай, хэзээдэшье мартагдашагүй.

М. ОСОДОЕВ.

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД ҺУРАНА

Һаяхан Улаан-Үдэ хотодо ажалшадай депутадуудай аймагай, районно ба городской Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй табан үдэрэй семинар боложо үнгэрбэ. Тэдэндэ имэнүүд лекцинүүд уншагдаа: «Совет гүрэнэй засагай дээдын зургаануудай хүдэлмэриин ленинскэ ёһо гуримууд», «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд ба хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ асуудалнууд». «Ажалшадай депутадуудай аймагай, районно ба городской Соведүүд, тэдэнэй эрхэ ба хамаарха асуудалнууд». Гадна семинарта хабаадагшад арадай гэгээрэл, элүүр энхые хамгаалалга, хүн зоной али бүхы эрилтэ хангалга, худалдаа наймаан ба социалис хуули ёһонуудые хамгаалалга болон бусад асуудалнуудаар лекцинүүдые шагнаһан байна. Мүн арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ, хүтэлхэ асуудалнуудаар лекцинүүд уншагдаа.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. С. Семенов, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшонор В. И. Дубровский, В. А. Сахьянов, Ц. Б. Эрдынеев, БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь К. Е. Маслов, республикын прокурор Б. Ц. Цыденжапов, финансын министр Ч. В. Ендонов, хүдөө ажахын министрэй орлогшо И. Ф. Воробьев болон бусад элидхэлнүүдые хэһэн байна.

Семинарта хабаадагшад Ивалга, Загарай һууринуудаар ябаа. Ивалгын сомоной Соведэй хүдэлмэритэй танилсаа.

Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин ажал хүдэлмэри хараха ошоходоо тэдэ Каленовскын һүнэй фермэдэ хүрэһэн байна, тэндэ баригдажа байһан мал ажалай комплекстой, һаалишадайнь хоёр халаанай хүдэлмэритэй танилсаа. Туршалгын станцида хонидой үүлтэр һайжаруулха талаар хэгдэжэ байһан хүдэлмэри семинарта хабаадагшадые ехэтэ һонирхуулаа. Тэдэнэр мүн оньһожоруулагдаһан таряанай тоогто хүрэбэ. Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин директор К. Л. Барьядаев аймгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэртэ ажахынгаа хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэһэн, ерээдүйнгөө түсэбүүдтэй танилсуулһан байна.

Семинарта хабаадагшад Загарайн аймаг ошоходоо, тэндэ хэгдэжэ байһан капитальна барилгатай, дүй дүршэлтэйнь танилсаа.

А. ПОПОВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй инструкторско-эмхидхэлэй таһагые даагша.

ҺУНГАГШАДАЙ ЗАХЯАНУУД ДҮҮРГЭГДЭХЭ ЁҺОТОЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Улаан-Үдын Октябрьска районой гүйсэдхэхэ комитедэй һунгагшадай захяануудые бэелүүлхэ талаар ажал хүдэлмэри хэр зэргэ ябуулжа байһыень хаража үзэбэ. Октябрьска райондо барилга ехэ хэгдэнэ, промышленность хүгжэнэ, хүн зоной һуудал байдалай али бүхы эрилтэнүүдые хангаха талаар яһала ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Һунгагшадай оруулһан дурадхалнуудые, захяануудые согсолхо, шэнжэлхэ, хаража үзэхэ ба тэдээгээр хэмжээнүүдые абаха талаар мүн лэ бага бэшэ ажал ябуулагдаһан байна.

1971 оной һунгалтын үедэ ороһон 86 захил анхаралда абтаһан. Тэдэнэй хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһые райсоведэй хоёрдохи сесси хаража үзөө. Хэмжээ ябуулгануудай саг соогоо хэгдэһэнэй ашаар тэдэ захяануудай 50 процентнь бэелүүлэгдээ. 50497 дүрбэлжэн метр байрын талмайтай гэрнүүд ашаглалда үгтөө, 90 гэртэ заһабарилга хэгдээ, 280 хүүгэдэй һууритай саад-ясли баригдаа, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули хүдэлдэг болоо. Мүн шэнээр баригдаһан кварталнуудта аптекэ, ательe, парикмахерска, магазинууд нээгдэнэ. Харгынууд заһагдана, таримал модод һуулгагдана.

Мүнөө үедэ һунгагшадай 23 захяа дүүргэгдэжэ байна. Тэдэнэй тоодо юун ороноб гэхэдэ, шэнэ столово, хүүгэдэй саад, спортивна комплекс, технологическа институдай стадион, телефонно АТС, Үдэ гол дээгүүр шэнэ хүүргэ, Пионернүүдэй байшан гэхэ мэтэ барилга болоно. Захяануудые дүүргэхэ хэрэгтэ олониитэ үргэнөөр хабаадуулагдадаг.

Гэхэтэй хамта тус асуудалда дутагдалнуудай үшөөл бии байһые Президиум тэмдэглээ. Илангаяа хүн зоной һуудал байдалай эрилтэ хангаха талаар ехэ ажал хэгдэхэ зэргэтэй шэнэ барилганууд унжагайруулагдана. Һунгагшадай асуудалнуудта саг соонь харюусаха, эрилтэнүүдээрнь хэмжээ абаха хэрэгүүдтэ зарим эмхи зургаануудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд һулаар хандана. Илангаяа барилга-хабсаралгын хүдэлмэридэ дутагдалнууд ехэ олон.

Эдэ бүгэдэ, мүн бусад дутагдалнуудаа усадхаха талаар зохихо хэмжээнүүдые абахыень БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиум Улаан-Удын Октябрьска райсоведэй гүйсэдхэхэ комитедые уялгалаа.

Р. КУРАС,
БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй эмхидхэлэй таһагай инструктор.

ЗУРАГЛАЛ

ҮРГЭН ЗАМАЙ ЭХИН

ТҮРЭЛ нютагһаа хэдэн зуун километр холо, аглаг тайгатай, орьёл ундэр хадануудтай Аха нютагта ерэжэ хүдэлхэб гэжэ Таня басаган ой ухаандаашье оруулдаггүй байгаа. Медицинскэ училищи дүүргээд байхадаа, эндэ тэндэ эльгээгты гэжэ комиссиин гэшүүдэй урда хойгуурнь гүйгөөшьегүй, юрэдөөл хайшань ябуулнаб хамаагүй гээд, хүлеэгээд байдаг бэлэй.

Теэд Ахын аймагта ошожо хүдэлхэ болоходоо абаһаар юундэшьеб айдаһаниинь хүрэжэ, арсахааршье саг болоо һэн.

— Басагад, Ахын аймаг гээшэнь хаанаб? Эндэһээ хэр холо юм? — гэжэ нүхэдһөө асууба.

— Һүү! Юу хэлээ гээшэбши, тэрэш республикын эгээл холын, баруун захын аглаг тайга, орьёл торьёл хадын забһарта байдаг юм. Тэндэш уйдажа үхэшэхөөр газар лэ, — гэжэ нэгэн тэндэһээ шабжаганаба.

— Оо, һонин газар даа. Тэрэш манай Буряад ороной ёһотой Альпанууд гээшэл. Байгаалияар айхабтар һайхан нютаг байха, — гээд нүгөөдэнь хэлэбэ.

Гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ аяар дүрбэн жэл һураад мэргэжэлтэй болоходоо, эльгээһэн газартань ошохогүйб гэжэ арсажа байхань яашье таарахагүй шэнги байба. Хүнүүдэй ажаһуужа, хүдэлжэ байһан орон нютаг ха юм, ошожо ажаллаад лэ туршаха байна гэжэ Татьяна Корнелюк бодоо һэн.

Тиигэжэ тэрэ нёдондо Ахын аймагай «Октябриин 50 жэл» колхозой түб Сорог тосхондо шэнээр эмхидхэгдэһэн элүүрые сахилгын пунктда хүдэлхээ ерээ бэлэй.

Сагай ошохонь түргэн лэ даа. Мэдээгүйдэнь жэл үнгэршөөд байба. Дүй дүршэл багатай дээрэһээ түрүүшээр али олон түдэгэсэхэ, мэгдэхэшье ушар болоо һааб даа. Залууханшье һаа, түбшэн даруу зантай, урин зөөлэн сэдьхэлтэй энэ басаган уданшьегүй нютагай зондо хүндэтэй, магтаалтай боложо эхилээ. Аймагай түбһөө холо, таһархай нютагта бэеэ даагаад, хайша хайшаа зуу һайса гаран километр газарта таража һуудаг хүн зониие медицинскэ талаар хангаха гээшэ амархан хэрэг бэшэ. Ямар нэгэ заабари абаха гэхэдэ, мэргэжэлтэй врач дүтэ нааша байхагүй. Ехэнхидээл өөртөө найдаха, элдэб справочник, ном һудар хараха баатай болохош.

— Намтай хүдэлдэг фельдшернүүд Балмасу Бабуевна Батуева Аграфена Куприяновна Разуваева хоёр эндэ хоёр-гурбан жэл хүдэлжэ байһан зон. Эдэнэр намда ходо туһалдаг, мэдээгүйемни заажа үгэдэг юм, — гэжэ Татьяна Корнелюк хөөрэнэ. — Бидэ гансашье энээхэн Сорог тосхоноо хараад байдаггүй, холын отара, гүүртэ бүхэндэ һарадаа заабол 2-3 дахин ошодог, тэндэ ариг сэбэрые сахиха, элдэб үбшэнһөө һэргылхэ тарилга хэдэг, хөөрэлдөө, лекци үнгэргэдэгбди. Манайш эндэ зундаа хадын хабшал дундуур һуудаг гүүртэ, отарануудай хоорондо гансал эмээл морёор ябахаш. Бэшэ аргагүй. Түрүүн хүншье болоһоор мори унажа үзөөгүй аад, эндэл түрүүшынхеэ эмээл дээрэ һуужа туршааб. Хэды дахин моринһоо унаадшье үзөөб. Мүнөө тэрэнээ һанахадаашье энеэдэһэмни хүрэдэг, — гэжэ тэрэ энеэбхилэн хэлэнэ.

— Энэ холо нютагта хүдэлхээ ерэһэндээ шаналнагүй гүт? — гэжэ асуухадамни, Татьяна Корнелюк иигэжэ хэлэбэ:

— Үбэлдөө шэрүүн хүйтэн уларилтайшье һаань, зундаа хада уула, ой тайгаар сэнгэхэдэ үзэсхэлэн гоё нютаг даа. Хүн зониинь хүндэмүүшэ, зохид. Мүнөө буряад хэлэндэ һуража байнаб.

— Бэшүүр нютагһаа эндэ ерэһэндээ нэгэшье шаналнагүйб. Нютагай хүбүүн Владимир Путунхеевтэ хадамда гарааб, нэгэтэй Андрюша хүбүүтэйбди. Колхоз шэнэ гэр барижа үгөө, — гэжэ Аграфена Разуваева харюусана.

— Би өөрөө Хэжэнгэ нютагайб. Улаан-Үдын медучилищи дүүргээд, эндэ хоёрдохи жэлээ хүдэлнэб. Нүхэрни механизатораар хүдэлдэг. Манайда зургаа һаратай Адисо басаган ургажа байна. Аха — ёһотойл хоёрдохи нютагнай болоо, — гэжэ Балмасу Батуева нэмэнэ.

Нёдондо колхозой хүсөөр Сорог нютагта табан хүнэй оронтой больницын таһаг, элүүрые сахилгын пункт баригдаа. Досоонь ороходо һаруул, сэбэр, хүнүүдэй эдеэлхэ столовотой, эмшэлгын шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэ, эм дом гэхэ мэтэ хуу бии.

— Урдань үбшэлхэдөө, эхэнэрнүүд нарайлха болоходоо, 40-50 модо Орлигой больница ошохо баатай болоогшо һэн. Мүнөө ехэл амаршообди, — гэжэ эндэхи зон хөөрэлдэнэ.

М. НАМЖИЛОВ.

Ахын аймаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Татьяна Корнелюк, Балмасу Батуева, Аграфена Разуваева.

Авторай фото.

Толилогдоогүй бэшэгүүдэй мүрөөр

ПОЧТО ЗӨӨЛГЭ ГУРИМШУУЛАГДАХА

Байгша оной январь-февраль һаранууд соо «Буряад үнэн» газетэдэ захил хэһэн аад, саг соонь абажа уншанагүйбди гэһэн удхатай хэдэн бэшэг редакцида ороһон байгаа. Загарайн аймагай Первомаевка тосхондо ажаһуудаг Д. Цыреторов, тэрэ аймагай Добо-Енхор нютагай Д. Рыгзенова, Шэтын областиин Петровск-Забайкальска районой Р. Ербанов, Днепропетровск хотын Д. Цыденов, Шэтын областиин Онопой районһоо Д. Насагдоржиев болон бусад нүхэд тиимэ бэшэгүүдые эльгээһэн юм.

Тэрэ бэшэгүүдээр хэмжээ абаха гэжэ Буряадай АССР-эй холбооной үйлэдбэриин-техническэ управленидэ дамжуулагдаһан байгаа.

Бэшэгүүд соо хэлэгдэһэн дутагдалнууд булта зүб гэжэ элирүүлэгдэбэ. Загарайн аймагай Д. Цыреторов, Д. Рыгзенова гэгшэд «Буряад үнэн» газетэеэ мүнөө саг соонь — гараһан үдэртэнь абадаг болоо. Хэлхээ холбооной хүдэлмэриие, тэрэ тоодо хэблэл тараалгые хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилжэ байһанайнгаа түлөө Загарайн аймагай хэлхээ холбооной узелай начальник Г. А. Шулутов, тэрэнэй орлогшо Р. Р. Борбоева гэгшэд тушаалһаань сүлөөлэгдэбэ. Добо-Енхор, Первомаевка тосхонуудые хангадаг хэлхээ холбооной нүүдэл 3-дахи отделениин начальник Саухина гэгшэ ажалһаань гаргагдаһан байна. Аймагай хэлхээ холбооной узелай начальнигаар һаяхан томилогдоһон нүхэр Будаев, тэндэхи «Союзпечать» агентствын начальник нүхэр Жигжитов гэгшэдтэ уншагшадай газетэ, журналнуудые саг соонь хүргэжэ байха асуудалаар зохихо хэмжээ абахыень дурадхагдаа. Почто зөөлгые гуримшуулха, саашадань бүри һайжаруулха тухай асуудал «Союзпечатин» хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Манай орон дотор хэблэл тарааха гуримай ёһоор республиканска (АССР-эй), хизаарай, областиин газетэнүүдтэ ондоо облаастиин партийна ба совет органуудһаа, газетэ ба журналнуудай редакцинуудһаа, радио ба телевидениин комитедүүдһээ, библиотекэнүүдһээ захил абтажа болохо юм. Ондоо область, хизаар, республиканууд ажаһуудаг эрхэтэдһээ газетэнүүдтэ захил абтадаггүй байна.

Энээн тухай Буряадай республикын хэлхээ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин начальнигай орлогшо нүхэр Н. Турлай манай редакцида мэдээсэбэ.

Редакцида харюусана

„...УРЬГАД АЛХАРНА. ХУРЬГАШАД ДУТАНА"

...гаршагтай корреспонденци манай газетын февралиин 5-най ...толилогдоһон байгаа.

Тус корреспонденци тушаа хэмжээ абахын тула КПСС-эй Захааминай райкомдо эльгээгдээ һэн.

Корреспонденци соо хэлэгдэһэн дутагдалнууд булта зүб байба. ...шүүмжэлэл Үлэгшэнэй сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй февралиин 18-най заседани дээрэ харагдаад, колхозой хүтэлбэрилэгшэд хонидой түлэг хурьгалха үедэ хурьгашадаар хүдэлнүүдые саг соонь эльгээхэ талаар зохихо хэмжээ абаагүй гэжэ тогтоогдоһон байна. «Красный Октябрь» колхозой эхэ хонидой отарада хүдэлхөөр аймагай түбэй эмхи зургаануудһаа 13 хүн эльгээгдэ. Тэрэ колхозой бүхы отаранууд хонишод, хурьгашадаар гүйсэд хангагдаа. Шэнэ жэлэй түл абалгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ талаар тус колхоздо, мүн аймагай бусад ажахынуудта нэмэлтэ хэмжээнүүд абтажа байна. «Красный Октябрь» колхозой түрүүлэгшэ ...ников ба главна зоотехник Н. Дансаруновта һануулга хэгдээ.

Энээн тухай КПСС-эй Захааминай райкомой секретарь С. Бад... манай редакцида мэдээсэбэ.

ХИЛЫН саанаһаа

Эрид буруушаалга

ХАНОЙ. (ТАСС). ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын ...гшэ США-гай үйлэдэжэ ...а агаарай дээрмэдэлгые эрид буруушааһан мэдүүлгэ тунхаглаад. Хойто Вьетнамай сүлөөтэ ...лгүй байдалда американе... ...й халдан добтолгые энэ даруйхан болюулха эрилтэ таби...

...А-гай авиаци Хойто Вьетнамай ...ан, Хатинь, Куангбинь ... провинцинуудай хүн зо... олон нютагуудта һүрэг олоо... ...дэр бүри добтолжо байна. Жэшээлбэл, американ самолёдууд мартын 8-да Куангбинь провинциин, Виньлиннин зонын һуурин тосхонуудые бомбодоо гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

ХАНОЙ. (ТАСС). Пуло-Кондор арал дээрэхи түрмэдэ һууһан хүнүүдые американо-сайгон засагаархидай зэрлиг бүдүүлигээр мүрдэжэ, хюдажа байһыень буруушааһан статья «Нян зан» газетэдэ тунхаглагдаа. Сагаан һарын һайндэрэй үеэр хархис сэрэгэйхид түрмэ худар 180 дахин ехэ буугаар буудажа, 200 хүниие хүндөөр шархатуулһан байна.

СНП-гэй генеральна секретариин мэдүүлгэ

МЕХИКО. (ТАСС). Хитадай правительствын уряалаар КНР-тэ США-гай президент Никсонэй аяншалгын үрэ дүнгүүдые шэнжэлхэ зуураа, Мексикын Арадай социалис партиин (СНП) национальна хүтэлбэриин генеральна секретарь Хорхе Круикшанк гэгшэ иигэжэ мэдүүлбэ. Мао Цзэ-дун ба тэрэнэй дүтын хүнүүд «шовинис хүсэл эрмэлзэлээ үндэһэ болгон, империализмын хүсэнүүдтэй үгэсэлгэ хэбэ». Шанхайда тунхаглагдаһан коммюнике соо оруулангүйгөөр үгээ ойлгосоһон зүйлнүүд американо-хитадай хэлсээн дотор бии байха гэжэ Херхе Круикшанк тэмдэглэнэ.

Пекиндэхи хэлсээнүүдһээ харахада, маоис хүтэлбэрилэгшэд «дэлхэйн хамаг революционно демократическа хүсэнүүдэй хүсэл эрмэлзэлдэ урбалта хэһэн байна» гэжэ генеральна секретарь тэмдэглэбэ.

БАНГЛАДЕШЭЙ ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТРЭЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ДАККА. (ТАСС). Бангладешэй ЕНА гэжэ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, СССР-тэ айлшалха үедэнь Бангладешэй Арадай Республикын премьер-министр Муджибур Рахманиие үдэшэгшэ Бангладешэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Абдус Самад Даккада болоһон пресс-конференци дээрэ иигэжэ мэдүүлбэ: совет хүтэлбэрилэгшэд, совет арад Муджибур Рахманиие «шэнээр мүндэлһэн ороной премьер-министрһээ гадна, мүн революциин ударидагша, бенгаль нациин эсэгэ» гэжэ угтаһан байна.

Совет оронтой экономическа харилсаа холбоон, тэрэшэлэн Бангладешэй түмэр замай транспортые, далан дээрэ загаһа агналгые, далайн флодые һэргээхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай үзүүлхэ туһаламжа хамаг ехэ гүрэнүүдэй халан абаха ёһотой жэшээ болоно.

ПАРИЖДАХИ ЗҮБЛӨӨЕ ТАҺАЛДУУЛХА ҺАНААТАЙ

ПАРИЖ. (ТАСС). Вьетнамай асуудал зүбшэн хэлсэхэ Париждахи зүблөөндэ хабаадагша ДРВ-гэй, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын делегацинуудай түлөөлэгшэд ээлжээтэ пленарна заседанида Америкын ба Сайгоной делегацинуудай хабаадахаяа арсаһантайнь дашарамдуулан, буруушаал мэдүүлбэ. Американ, сайгон талын баримталдаг хараа бодолынь Париждахи зүблөөнэй хүдэлмэри таһалдуулха, тиихэтээ хамта, Вьетнамда эсэргүү дайнай ябуулгаяа улам үргэдхэхэ һэдэлгын шэнэ гэршэ баримта болоно гэжэ ДРВ-гэй делегаци мэдүүлбэ.

КАЛИФОРНИИН ХАРХИСУУДАЙ ЗЭРЛИГ-ХУУЛИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Америкын коммунистка Анджела Дэвисэй ...лгаар табигдаһанда Калифорниин хархисууд хоро шараа бу... ...ай. Дэвисые сүлөөлэлгэдэ ...гэһэн хүнүүдтэ, тэрэниие ...шад ба мүрдэгшэдтэ эсэргүү ...тэмсэһэн хүнүүдтэ хо... ...гаража байна. Эдэ хархис ...д гол сохилтонуудаа Анджела Дэвисые сүлөөлүүлхын тү... ...ар даалгын ехэнхи түлөөһэ ...абахые дурадхан, газарай участок залогто табиһан 33 ...й фермер Роджер Макафида ...шэглүүлнэ.

Фресно хотоһоо (Калифорни... абтаһан мэдээнүүдһээ харахада, Макафиин бүлэдэ элдэб ушар дараалан «тохёолдоно». Үнгэрэгшэ неделидэ Макафиин дүрбэн хүбүүд һургуули соо ехээр сохюулһан байгаа. Макафиин хүбүүдэй һурадаг һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд хархис этэгээдүүдтэ һаймһаран, «ондоо округто ажаһуудаг хадань» гээд, тэдэниие һургуулиһаань гаргажархёо.

Удаа тээнь баһа нэгэ газаашалалга хэгдэбэ. Хархис этэгээдүүд Макафиин һамгые зада сохиһон, өөрыень ажалһаа намнаһан байна. Макафие телефоноор занадаг ябадал зогсоогдонгүй. Бүхы бүлыетнай үгы хэхэбди гэхэ мэтээр танигдаагүй хүнүүд занадаг болонхой. Һамганайнгаа, үхибүүдэйнгээ аюулда орохогүйнь тула тэдэниие ондоо тээ, найдамтай газарта нүүлгэхэ баатай болобо. Макафи өөрыгөө хамгаалхын тула автомат буу худалдажа абаад, хархис этэгээдүүдэй хашалга мүрдэлгэдэ эсэргүү буруушаалгын тэмдэг болгон үлэсхэлэн соносхохо һанаатайб гэжэ мэдүүлбэ.

«Эгээн сүлөөтэ» капиталис орон нэрэтэй — Америкын Холбоото Штадуудтахи бодото байдал имэл байна. Макафиин бүлэдэ эсэргүү мүрдэлгэ гурдэлгын хэтэрһэн дээрэһээнь, ЮПИ агентствын корреспондентшье нимэ ажаглалта хэхэ баатай болоо гэбэл: «Манай орон дотор коммунист гэжэ сэхэ мэдэрэгдэхэнь тон хүндэ, гэхэтэй хамта, коммунистнуудта талархадаг тухайдаа сэхэ мэдүүүлһэн фермер байха гээшэ баһал хүнгэн бэшэ хэрэг».

ТАСС-ай ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

Дели

Советскэ Союзай туһаламжаар Бокародо баригдажа байгаа металлургическа томо комбинат «Индиин экономикодо шиидхэхы нүлөө үзүүлхэ байха» гэжэ Индиин буладай ба шахтануудай министр Мохан Кумарамангалам Бокарска металлургическа заводой кокс гаргадаг түрүүшын батарейн ашаглалгада ороһонтой дашарамдуулан үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Оронойемнай ерээдүйн баян дэлгэр байдал Бокародохи комбинат мэтын предприятинуудые хүгжөөлгэһөө ниилээд дулдыдаха болоно гэжэ министр тэмдэглэбэ.

Нью-Йорк

Хойто Ирландиин патриодууд ороноо Англиин эзэмдэгшэдһээ сүлөөрүүлхын түлөө эрид шууд тэмсэхээр шиидэнхэй. Хойто Ирландиин граждан эрхэ хамгаалха нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Кэвин Маккой гэгшэ США-да ерээд байхадаа хэһэн пресс-конференци дээрээ тиигэжэ мэдүүлбэ.

Лондон

Англиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командовани Адендахи национально сүлөөрэлгын хүдэлөөе дараха ябуулгануудай үеэр онсо «шалгарһан» солдадуудай шэлэмэл подразделенинүүдые Ольстер худар эльгээхэ гэжэ шиидхээ.

Эдэ подразделенинүүд тусхай часть болгогдожо шэнэдхэн эмхидхэгдээд, араб патриодуудта эсэргүү ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадаһан подполковник Ч. Паркер гэгшын командовани доро бэлэдхэл гаража байнхан гэжэ «Дейли Миррор» газетэ бэшэнэ.

Каир

Израилиин сэрэгүүдтэ зорюулжа Англиин хоёр подводно лодко бариха һанаатан байһые шэнжэлэн, «Иджипшн газетт» иигэжэ бэшэнэ: Израилиие зэбсэглэхэ хэрэгтэ США-тай нэгэдэхэ гэжэ Англиин хэрбээ шиидээ һаа, Дүтын Зүүн зүгтэ хёмороо политическэ аргаар заһаруулха ябадалые шухалада тоолодогбди гэһэн Лондоной мэдүүлгэ сүм худал болохо байна.

Энээнтэй дашарамдуулан, Каирай «Аль-Ахбар» газетэ иигэжэ бэшэнэ: энэ һанаашалгань Англиие «арабуудай хорото дайсадай зэргэдэ» оруулха байха гэнэ.

Джакарта

Джакарта хото дэлхэй дээрэхи хүн зоноор эгээл олон 5 ниислэлэй тоодо оробо. Мүнөө энэ хотодо 5 миллион хүн бии. Гэхэ зуура «гурба мянган олтирогуудтай ороной» ниислэлэйнь хүн зон ажамидаралайнгаа хэм хэмжээнэй талаар дэлхэй дээрэхи эгээн ядуу байдалтай хотонуудай нэгэн байһаар.

Лондон

Англиин инженернүүдэй бүтээһэн «Европо» гэжэ дирижабль анха түрүүшынхеэ ниидхүүлэгдэн туршагдаба. Гели гэдэг газаар дүүргэгдэһэн, 60 метр шахуу ута баллон 160 гаран метртэ дээрэ гараад, 3 часай турша соо ниидээ. Дирижаблиин скоростьнь заримдаа часай 5 миль — конструкторнуудай багсааһанһаа үлүү болодог байба.

Энэнь һүүлэй 20 гаран жэлэй турша соо Англида дэгдээгдэһэн түрүүшын дирижабль болоно. Туршалга хэхын тула нимэ дирижабль бүтээгдэһэн байна.

Лима

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативуудые хүтэлхэ хэрэгтэ ажалшадай хабаадалгые улам үргэдхэхөөр хараалһан декрет-хуули Перугэй правительство гаргаба. Республика дотор аграрна реформын хэгдэхэ үедэ латифундистнуудһаа хураагдан абтаһан газар дээрэ тиимэ кооперативууд тогтоогдоһон юм. Шэнэ хуулиин ёһоор, кооперативуудай хүтэлбэрилхы зургаанууд саашадаа хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаанууд дээрэ һунгагдаха болоно.

Аялга

ХҮНҮҮДТЭ БАЯР АСАРАГША

Үглөө бүри станогой хажууда зогсонхой, нилээд удаан һорилго хэнэ. Тиимэ даа, нилээд удаан. Хэлэхэдэ бэлэн юм бэзэ. Жэншэдгүй һайнаар хатархын тула хүдэлсэ, алхам бүхэнөө наринаар мүлихэ, уян нугархай гү, али сортоотой түргэн болгохо зэргэтэй бшуу. Тиигээгүй һаа баһа аргагүй. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, искусствын эгээ хүшэр орёо, эгээ хүндэтэй зүйл болохо балет гээшэдэ хүнгэхэнөөр хандажа болодоггүй, харин бүхы бэлиг шадабаряа, хүсэ шадалаа үгэдэг гээшэ. Хатаршан сценэ дээрэ удаан хатардаггүй, уран зохёолшын гү, али хүгжэмшэнэй түлэг һундаа зохёол найруулжа ухаан бэлигээ сорьёлон бусалгажа байха шамбай дорюун наһанда искусстватай хахасадаг юм. Ушар нимэһээ баледэй залуу артистнар энэ богонихон хаһада элдэб янзын гол партинуудта хатаржа, бэлиг шадабаряа дууһыень зорюулжа, хэзээдэшье унтаршагүй ялас гэмэ тодо хурса образ харуулхые оролдодог шуу.

Тиигэншьегүй яаха бэлэй...

1952 оной намар Ленинградай хореографическа училищида мойһон хара үһэтэй, сэлмэг урин харасатай басаган ерээ һэн. Хоёр мянган басагад сооһоо оройдоо арбан гурбаниинь училищида абтаха болобо. Хүнэй бэлиг шадабариие халташье алдангүй адаглан харадаг багша О. Г. Нордан Ольга Коротковагай онсо бэлигтэйе тон зүб сэгнэһэн байгаа.

Ольга Короткова үнэхөөрөөшье бэлигтэй хатаршан гээшэ. Абари зангаар, түхэл шэнжээр адли бэшэ партинуудта жэншэдгүй һайнаар хатархадань, харагшад нилээд удаан альга ташажа, дахин хатархыень гуйдаг. Хатарай дундаршагүй баян нюусые, гоё һайханиие бэлэглэһэн багшынь үүргэ, алдар габьяа эндэ яахын аргагүй бии.

Балеринын ажал станогой хажуудаа, һорилгын таһалга соо эхилдэг гэжэ дурдаа бэлэйбди. Үнэхөөрөөшье тиимэл даа.

Ленинградай хореографическа училищи дүүргэһэн Ольга Короткова түрүүшын үдэрһөө одоо бэлиг шадабаритай, түгэс мэргэжэлтэй хатаршан байһанаа харуулжа шадаа. Тэрэнэй хатаржа эхалхада бүхы сэдьхэлһээ баясажа, хатарай техническэ орёо зүйлнүүдые оройдоо гол таһа мартаад, хүдэлсэ бүхэнииень хужарлан хаража һуухаш даа. Буряадай мэдээжэ композитор Б. Ямпилов «Советская музыка» гэжэ журналда хэблэгдэһэн статья соогоо иигэжэ бэшэһэн байна. «Эдир хатаршан О. Коротковагай түрүүшын амжалтаар бүхы сэдьхэлһээ баясанабди, Л. Сахьяноватай адлирхуу тухай хатарха балерина болохоор найдуулна».

О. Короткова үнэхөөрөөшье хүнгэхэнөөр, гоё һайханаар хатардаг. Гэхэтэй хамта гүйсэдхэжэ байһан героиниингаа абари зангые, түхэл шэнжые бүри гүнзэгыгөөр ойлгохые оролдодог гээшэ. Тиихэдэ героиниингаа ямар үе сагта ажаһууһые мартадаггүй. Эдэ бүгэдэн үлхэлдэн ниилэхэдээ, образ тодо хурса, ойлгосотой болодог шуу. Хатарай ашаар хүнэй абари зан гаргахань хүшэр ааб даа. Тиимэһээ уридшалан танилсаха ушартай болодог. Тэрэ үе сагые харуулһан номуудые, уран зурагуудые хараха, мэдээжэ артистнарай бэшэһэн номуудтай танилсаха болоно бшуу. Эдэ бүгэдэниие Ольга Короткова хараадаа абажа. ухаан бэлигээ ходо баяжуулжа байдаг.

...Үдэшын зүжэг, наадан. Театр соо хон-жэн. Гансал П. Чайковскиин хүгжэм зэдэлнэ. Гобой гуниглан хангюурдажа, ирагуу илдам аялга адхарна. Сценэ дээрэ одоо омог хүхюун образ гаража, агаарта далбажа байһандал үзэгдэнэ. Энэ хадаа Одетта гээшэ. Хун шубуунай хаан байһан Одеттын партида залуу балерина Ольга Короткова хатарна... Сагаан хара хоёрой гү, али һайн муу хоёрой тэмсэл. Жэгтэй, гоё аялга — «Хун шубуута нуур».

Нэгэ үдэшэ тад ондоо түхэлэй образ гаргахань гайтай ааб даа. Илдам налагай Одеттые хатаржа байһанаа, һүүлээрнь огсом хүйтэн сэдьхэлтэй Одилиин партида ямаршьегүй наадана. Энэ хоёрой образ адлирхуу бэшэ, тад ондоо, абаһаар лэ эли. Теэд энэ хоёр геройн партида нэгэ хүн хатараа бэшэ, харин хоёр хүн наадаа гэжэ харагшад һанажа болохо. Үгы даа, хоёр образой тад ондоо түхэл шэнжые, абари зангые нэгэ үдэшын зүжэг нааданай үедэ бэлигтэй балерина Ольга Короткова тодо хурсаар, онсо өөрын маягтайгаар гаргаһан байна бшуу.

Орон дотороо нилээд суурхаһан мэдээжэ хатаршад энэ хоёр образые нэгэ доронь жэншэдгүй һайнаар гүйсэдхэһэн бэзэ. Теэд тэрэнииень онсо тэмдэглээдшье яахамнайб. Харин Ольга Короткова Одетта — Одилиин партида хатархадаа халташье һуладаагүй, сэдьхэлэйнь нюусые дууһыень харуулжа шадаа һэн.

Балетнэ образуудые бодотоор гаргахын тула бэлиг шадабари, тэнсэлгүй ехэ оролдолго хэрэгтэй бшуу. Гадна шэг шарайгаа хубилгаха, гансата сухалтай гү, али илдам налагай болохо ушар гарадаг ааб даа.

Композитор А. Хачатурянай «Спартак» гэжэ баледые мэдэхэгүй хүн үсөөн лэ байха. Эндэ Ольга Короткова мүн баһа хоёр героиниин партида ямаршьегүй һайнаар хатарна. Фригия гэгшэнь Спартагай инаг дуратай нүхэр мүн. Одоо илдам налагай аад, айха һүрдэхые мэдэнэгүй. Сэхыень хэлэхэдэ, Фригия дурлажа, уйдан зобожошье шадана. Эдэ бүхы талыень О. Короткова онсо тэмдэглэжэ, харагшадай дурые буляана гээшэ. Тиихэдэ Эгина гэгшэнь тад ондоо, худалша, одоо «шабар дотортой, шоно һанаатай» эхэнэр. Энэ талыень балерина тон зүб харуулна.

Үгышье һаа, Меликовэй «Инаг дуран тухай домог» гэжэ баледэй Мехмене Банугай партида хатарһыень һайн мэдэнэбди. Эхэнэр хүнэй сэдьхэлэй гоё һайханиие, ямаршье сагта бэеэ хамгаалжа шадаха байһаниие балерина онсо тэмдэглэнэ гээшэ.

Ольга Короткова нилээд олон баледтэ хатараа. Жэшээнь, «Жизель», «Шопениана», «Три мушкетёра», «Агуу гоохон Ангара дүүхэй», «Дон Кихот», «Большой вальс», «Эсмеральда», «Кармен» — сюитэ, баледүүдтэ хатаржа, харагшадые баясуулһан байха.

Бүри һаяхан оперо ба баледэй театрта А. Глазуновой «Раймонда» гэжэ баледэй премьерэ боложо, залуу артистка гол партидань хатарһан байна. Раймондын образ баледэй бүхы байгуулалтые, үлхөө зангилаае, нилээд олон зүрилдөөтэй үзэгдэлнүүдые холбон барина.

Классическа зүжэгэй орёо хүшэр рольдо бэрхээр наадажа, харагшадай магтаал һайшаалда хүртэһэндөө балерина һанаагаа амарнагүй, харин бүришье оролдосотойгоор, харюусалгатайгаар хатархые оролдоно. Энэнь ехэ һайн гээшэ.

«Баледэй артист ходо һураха, бэлиг шадабаряа үдэр бүри нарилан мүлихэ ёһотой» гэжэ О. Короткова хэлэнэ. Зүб даа. Тэрэ үдэр бүри хүдэлдэг. Тиихэдэ нэгэл юумэеэ хашартай болоторнь дабтадаггүй харин түхэл маягаа хубилган, шэнэдхэн байжа хүдэлхые оролдодог байха юм. Хэрэгтэй гэжэ һанаа һаа, бэлэдхэжэ байһан образоо хэр

зэргээр зүб ойлгодогоо та... лан хэлэжэ шададаг гээшэ.

Хүсэл эрмэлзэлтэй, ба... бэрхэ балерина байһанда... рай коллектив тэрэниие ех... дэлдэг. Зүб лэ гээшэ. Юуб... О. Коротковагай хабаадалса... жэг наадан харагшадые ... баясуулдаг. «Хатарха угаа ... ратайб. Бэлиг шадабари, ... шадал намда бии гэжэ һан... Хатар нааданай гоё һайхан... рагшадта ойлгуулжа, энэ ... бэлиг шадабаряа хүсэд ... хаб» гэжэ артистка хөөрэ...

Ольга Короткова олон ... рагшадта баяр асарна. Т... харагшад залуу балерината... захые хододоо тэгүүлнэ б...

О. КУНИ...

хүгжэм шэнжэ...

БУРЯАД ДУУН ХАНХИНАНА

ХОРИИН ДУНДА ҺУРГУУЛИИН БАГША ТАТЬЯНА АНАНИНА СОЁЛОЙ ОРДОНОЙ ДЭРГЭДЭ ЭМХИДХЭГДЭҺЭН АГИТБРИГАДАДА ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ХАБААДАЛСАЖА, СОЁЛ КУЛЬТУРЫН ТАЛААР ХҮН ЗОНИИЕ ХАНГАХА ХЭРЭГТЭ ҮҮСХЭЛ, ОРОЛДОЛГО ГАРГАНА. ТАТЬЯНА БУРЯАД ДУУНУУДЫЕ ҺАЙХАНААР ДУУЛАДАГ, ТЭРЭНЭЙ СЦЕНЭ ДЭЭРЭ ГАРАХАДА, АЛЬГА ТАШАЛГАН УДААН ЗАМХАДАГГҮЙ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- Залуу балеринын амжалтанууд.
- *Уран шүлэгэй долгин.*
- Арадай аман үгын абдарһаа.
- Спортын һонин.

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ

ҮБЭЛЭЙ ОЙ СО...

(хүүгэдтэ)

Арадаа буугаа үргэлөөд
Агнахажа ябахадам,
Ойро тойгуур шагнаархан,
Ой соогуур гарахадам,
Олон жаахан хасууриин
Оёороор тойроод гараһан,
Үнэгэнэй аржагар мүрхэнүүд
Үглөөхэнүүр байбал даа.

Хаанаһаа ерээ үнэгэн бэ?
Хайшаа арилаа үнэгэн бэ?
Мэдэхэ миниин үльгэрнүүд соо
Мэхэтэй гэгдэһэн үнэгэн гү?
Хамаг хүүгэдэй зүүдэндэ
Харагдажал байдаг үнэгэн гү?
Саһан сооһоо бултайһан
Сагсагархан хасуурине
Тойрохожо хараад лэ,
Тогтонгүйгөөр үнгэржэ,
Мэхэтэйхэн үнэгэхэн
Мэгдүүхэнээр харайгаал,
Агнуурияа эхилжэ,
Алад саашаа шонтойлгоол.

Гоёхон сагдуулай һуухада,
Гороо хэжэ тойроод лэ,
Ула мүрөө булгаалуулан,
Улан саашаа харайшоол.

Шэхэнэйнгээ үзүүрэй харлатар
Шэмхүүлһэн хурдан
шандагахан,
Саб сагаахан шандагахан
Саана наана харайгаал,
Сэл ногоохон хасууриин
Сэн бурзан хүбүүе
Ехын ехээр хөөршөөгөөл ха,
Ерэһэн ошоһониинь тоогүйл
даа.

Сарья болгоһон мүрыень
Саһан дээрэ уншабаб.
Юугээ гээгээ шандаган бэ?

Юугээ гээгээ шолмохон бэ?
Мэгдэжэ харайжа ябаһаар
лэ,
Мэргэн ангуушантай уулзажа,
Дэрэгэр шэхэтэй шандагахан
Дэгэлээл гээжэ бү орхиг!

Харахан шэхэтэй шандагахан
Хасууриин хүбүүнэй хажууда
Тогтохысо тогтоо юм?

Тойрожо ябажа химэл...
Аа, зүб даа, мэдэжэ...
Алибаа таабариинь...
тайлаа...

Ангай үргэхыень мар...
Ангайтараа энеэшооб.

Үрзэгэр борохон шанда...
Үхибүүдтээ, аяар, зув,
Үни хада, июльдэ,
Үбэлэй наада харуулхаб...
Үндэрхэн ёлко гоёохоб...
Үгээ үгэһэн байгаал ха...

Ёро муутаар эндүүр...
Ёлко гоёохоор хэлэһ...
Томо болоһон хүүгэд...
Тон мүнөөл нэхэбэл...

Тиихэ сагта, июльдэ,
Тэнэгхэн яндан хүүг...
Шортоо үгэ алдаһан...
Шолмохон шандаган ...

Һүрхэйтэжэ яраад, янд...
Һүхээ гэртээ мартажа...
Хасууриин газарта ерэ...
Халаглахын ехээр хала...
Хуурай шэлдэн холтоһ...
Хурса шүдөөрөө мэрэд ...
Гаһархан гоё хасуур...
Гар хооһоор бусабал ...

Үүхи обор шандагаха...
Үхибүүдтээ мүнөө
зэмэлүүлхэ...

Хүрэжэ хүндыдөө бусах...
Хүлеэжэ байһан айлша...
Юун гэжэ хэлэхэнь хаб?
Ямар шалтаг һанахань ...

Тааруухан юумэ һана...
Тамшаахажа байжа
хэл...

Тулгардажа марган
зэр...

Туйлай ехээр зобохонь ...

Уриһан айлшадайнгаа ...
Улайха сайханы гээшэд ...
Ёлко хэхэб гэжэ байжа
Ёлтогонохоёо болихонь ...

ФОЛЬКЛОРИСТЫН ДЭБТЭРҺЭЭ

1. Хүнэй һайниие тулихадаа мэдэхэ,
Хүлэгэй һайниие унахадаа мэдэхэ.
2. Нэтэрүү хүн үе сооходоо ябаха,
Нэрэ солонь олон үедэ ябаха.
3. Аянда һүүл баряашагүй,
Аягада түрүү һуугааша.
4. Гоёжо ябаһаар
Голоо хүлдөөхэ.
5. Гамнууша байгаад
Һальхай болохо бэлэн,
Һальхай байгаад
Гамнууша болохонь бэрхэ.
6. Гэр соогоо хүрхэгэр,
Гэрһээ гарабал борсогор.
7. Өөрын уур —
Өөртөө дайсан.
8. Алдуугаа заһаха эшэр бэшэ,
Алдуугаа нюуха — дабхар алдуу.
9. Бэеһээн үндэр хүнһөө бү далтира,
Бэеһээн набтар хүндэ бү хүрхы.
10. Төөригшье төөрижэ магад.
11. Хүдэри арһаа гамнадаг,
Хүн нэрээ гамнадаг.
12. Урдахи түүхые мэдэһэн хүн
Урайхняа һайн харадаг юм.
13. Хүндэ нүхэ малтаһан хүн
Өөрөө хоёр нүхэндэ унаха.
14. Инаг ехэдэбэл, инагаа алдаха,
Эдеэн ехэдэбэл, амтаа алдаха.
15. Хэрэгтэй сагтаа арсалан болгодог,
Хэрэггүй болоходоо хулгана болгодог.
16. Модоной гэшүүһэн
Модонһоо бүдүүн байдаггүй.
17. Аймхай хүл аюултай.
18. Хойтоёо бодохогүй хүндэ
Хойрог үдэрнүүд ушардаг.
19. Танил хүнтэеэ
Тама соошье ушархаш.
20. Худалша хүн
Хөрото дайсанһаа аюултай.
21. Ябахын түлөө
Ябталһан харгы.
22. Мэдэжэ ядабал — һураһан дээрэ,
Мэхэлжэ ябабал — мэдэрһэн дээрэ.
23. Могой могойнгоо мүр алдахагүй,
Монгол моринойнгоо харгы алдахагүй.

И. МАДАСОН.

ОНТОХОН

ҺАНААМГАЙ ҮБГЭН

Нэгэ нютаг нугада адуу малаар олон, харуу хэнтэг Хотеолзой баян ажапуугаа ха. Энэ баян тарган мяха эдижэ, һүнэй архи уужа байхадаа:

— Хүниие хорооһон хүн хүн бэшэ юм. Тиимэ хүн амиды мэндэ ябаашье һаа, амидыда тоологдохогүй, үхэһэндэ тоологдохо ёһотой юм. Сабшалан бэлшээриием үхэр малдаа гэшхүүлээш гэжэ намайе хардаад, арбан хониием абаха болоһон энэ Аюурай Гарма гээшэтнай дүү хүбүүгээ хорложо алаад, эсэгынгээ эд зөөри, адууһа малыень өөрөө дууһан абашаһан, оеоргүй ехэ нүгэлтэй, үхэшэһэн хүн гээшэ. Тиимэ хүнһөө юумэ абажа, тэрээндэ хүлһөөр хүдэлөө һаа, үе наһаараа өөдэлхэгүйт, хойто наһандаа тамада унахат. Энэ хэлэһыем бурхан шагнажа байна! — гэжэ ходо хэлэдэг, сагаалганай үдэр үгытэйшүүлые гэртээ оруулжа эдеэллэдэг, дасан дуганда үргэл буян хэдэг заншалтай байгаа.

Нэгэтэ энэ баянай хэн хэды мэшээг ороохо, хэды бухал үбһэ уритэйб, хэниинь бусаагааб, хэниинь һөөргэнь үшөө үгөөгүйб гэжэ тооложо, тэмдэглэжэ һуутарнь, энэ үбэл хоёр мэшээг ороохо уриһаар абаһан үгытэй ядуу Дарма үбгэн орожо ерэбэ ха.

— Хотёолзой ахай, мэндэ сайн! — гэжэ үбгэн бурхандань мүргэһэнэй һүүлээр мэндэшэлээд, нэгэ шухала юумэ хэлэхэ, асуухые гүйба гэхэ.

Хотёолзой баян саарһа, гуурһаяа шэртэһэн зандаа, хэлэ гэжэ дохибо.

— Намда үшөө нэгэ хоёр мэшээг хүрэнгын орооһо урьһалыт гэжэ ерээб, үгэжэ хайрлыт, — гэбэ ха.

— Үрнеэ түрүүн түлөөдхи, тиигэһэн хойноо урьһалха тухай хэлсэхэбди.

— Ахай хайраа бү орхиит. Хэжэ хайрлыт...

— Аргамгүй! Бурхан сухалдаха!

Хэрэг бүтэхэеэ болибо гэжэ үбгэн уйдхартайгаар бодоод, үүдэн тээшэ эрьелдэхэ мүртөө зуг татажа:

— Хотёолзой ахай! Танай ехэ баярлахаар һонин һорьмой хэлэхэмни. Тиигээ һаамни, орооһо урьһалха гүт? — гэбэ ха.

Хотёолзой баян тэрэ дары тархяа үндылгэжэ:

— Юу хэлэхэ гээшэбши? Хэлыш даа. Баярлуулжа шадаа һаашни, абаһан үринеш зуража хаяад, хоёр мэшээг хүрэнгын орооһо миинтээр үгэхэб, үгы һаашни түлөөһэгүйгөөр миин эдеэллээд, бүхы сабшалангаа дууһан сабшуулхаб. Хэлээдхи! — гэбэ.

Дарма үбгэн ойро зуурахана бодолгото болобо.

«Шалхагар ехэ нюурыеш шалбайлгажа шадаа һаа, үри шэрэһээ һалажа, хоёр мэшээг орооһыенш гартаа оруулха һэм. Үгы һаа, бүхэли зунаа хатаһан хургааһан болотороо хүдэлхэ болоноб. Яалтай гээшэб? Юрэдөө, юуншье болог, туршаад үзэхэдэ ядаг юм? Алдаа һаа, эгээ хара уһандал орожо, сагаа хүлеэжэ хэбтэхэгүй, эдеэень эдеэд ажаллажа, амиды мэндэ ябаха ха юмбиб. Аза талаамни мэдэг!» — гэжэ шэбшээд, бохигонон ханяажа, гашуунаар энеэбхилээдхибэ.

— Һи-һи. Хотёолзой ахай, танай хэлэһые аргагүй ехэ зүбшөөнэб. Болоо даа, болоо. Энэ һүни танаа ехэ гоё һайханаар зүүдэндээ харааб. Баян дээрээ үшөө баян болонхой байгаат. Хэбэрынь хүхын дуунай сахилма хүхэ ногоон үе саг хаш. Хүхэ шэршүү дэгэлээ үмдэнхэй, баян уулын оройдо тамхяа тамхилжа, холые шэртэн һуунат. Урдатнай, Хёлго голой хоёр талаар, танай үхэр мал, хонн ямаад хотогорые дүүрэн бэлшэжэ ябанад, — гэжэ Дарма үбгэн номгон тэнюугээр хэлэжэ байтараа, гэнтэ халзан малаан толгойгоо альгадажа:

— Э-эй, огто мартажархёод, байбалби, — гэжэ шангаар хашхарба, — Аюурай Гарма үхэшөө!

— Үхэшөө!? Хайшан гээд үхэшөөб? — гэжэ Хотёолзой баян һууһанаа обхогод гэбэ. — Нээрээ үхэшөө гү?

— Тиигээ даа, Аюурай Гарма үхэшөө.

Хотёолзой баянай нюур шарай хараа байса нара ногоо татажа, обхогон-обхогон энеэхэ зуураа:

— Үхэшэбэ-бы. Тиимэл ха һэн. Булхайнь булшангаараа тэһэрбэ гээшэ. Хайшан гээд үхэбэб? Зай, тэрэшье тэрэ, яахамнайб. Хардалга, гүрдэлгөөр арбан хониием абаха болоһон юм һэн. Шадагдабагүйл даа. Нүгэлтэй хүн, бурхан абаашабал даа. Зай, мүнөөхи баярлуулха һониноо хэлээдхи! Хүлеэжэл байнаб! — гэжэ Хотёолзой баян һууриһаа бодожо, ташаагаа тулаадхиба хаш.

Дарма үбгэн бүмбэгэд гэжэ:

— Үгы, Хотёолзой ахай, танаа баярлуулба, хэлэбэ ха юмбиб, — гэбэ.

— Юу!? — гээд Хотёолзой баян нюдээ бэлтылгэбэ.

Энэ үедэ баянай зараса хүбүүн газааһаа гүйжэ ороод:

— Ахай ноён! Аюурай Гарма хонидоо абаашаха гэжэ ерээд, газаамнай буужа байна, — гэжэ хэлэбэ.

— Золиг Гармые үхөө гэнэ бэшэ гүш? Юу худалаар хэлээбши! — гэжэ баян хашхараад, хүлөө дэбһэбэ.

Үгытэй үбгэн дохилзожо:

— Хотёолзой ахай, Аюурай Гарма үнэхөөрөө үхэшөөл даа. Тиигэжэ улад зон хэлсэнэ. Та өөрөөшье үхэһэн хүн гэжэ хэлэгшэ хамнайт. Энэ хэлэһыетнай хэлэжэ, таниие баярлуулба ха юм биб. Бурхан шагнажа байна!

Хотёолзой баян уур сухалаар хэрхиржэ, шэрээгээ мухариса үдьхэлөөд, һуури дээрээ һалд һуушоо һэн. Иигэжэ үгытэй Дарма үбгэн үри шэрэһээ һалажа, хоёр мэшээг хүрэнгын орооһотой болоод, гэртээ бусаа һэн гэлсэдэг.

Д. ДАМБИЕВ.

Спорт

НЬЮ-ЙОРК. Лейк-Плесид городой гоё һайхан стадион дээрэ үнгэрһэн Бүхэдэлхэйн студентнэрэй үбэлэй универсиада дүүрэбэ. Эмхидхэлэй комитедэй президент Джон Маккензи спортын университедэй Уласхоорондын федерациин Улаан тугые Москвагай түлөөлэгшэдэ барюулба. Юуб гэхэдэ, тон иимэ удха шанартай зунай универсиада СССР-эй ниислэл Москва хотодо 1973 оной зун болохо байна.

Универсиада түгэсэбэ

Совет спортсменүүд мүрысөөнэй түрүү һуури эзэлжэ, хамта 32 медаль Эхэ орондоо асарба. Тэдэнэйнь дунда 14 алтан, 10 мүнгэн, 8 бронзо медаль тоологдоно.

Мүрысөөндэ хабаадаһан спортсменүүдэймнай дундаһаа санашад онсо шалгараа. Тэдэнэр 6 алтан, 3 мүнгэн ба 2 бронзо медаль командадаа асарһан байна бшуу. Оронойнгоо ... пиин суглуулагдамал ком... даган, хоккеистнүүднай ... эрхим амжалта туйлаа.

Хамта дээрээ 218 оч... болоһон совет студент... командын һүүлээр США... ной команданууд һубари...

Бүхэдэлхэйн студен... үбэлэй универсиада мар... да түгэсэбэ.

Голландка Кейлен-Деелстра дэлхэйн чемпион

ХЕРЕНВЕН. Европын 1972 оной болон дэлхэйн экс-чемпион, 33 наһатай голландка Атье Кейлен-Деелстра дэлхэй дээрэ хурдан байһанаа харуулба.

Конькигаар түргэн гүйлгөөр дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө нютагтань болоһон мүрысөөндэ тэрэ 185, 342 очко суглуулаа.

Хоёрдохи һуурида олимпиин чемпион Стин Баас-Кайзер, 3-дахида американка Диана Холам гэгшэд гараа. Харин Ленинградай спортсменка, мүнөө Европын болон дэлхэйн экс-чемпион Нина Статкевич 4-дэхи һуурида хүртэбэ. Тиихэдэ москвичка Людмила Титова түрүүшын зургаанай һү... һуурида хүртэхэ баатай б...

(ТАС...

Сэнхир экран

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА.

11.00 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Трава желания» гэжэ зүжэг (1 ба 2-дохи частьнууд). 12.00 — «Сказ о Холопе Никишке» — фильм-балет.

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА.

13.00 — Дамжуулгын программа. 13.05 — Һүүлэй һонинууд. 13.15 — Үнгэтэ телевидени. «Приходи, сказка», «Приключения медвежат». — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан программа. 13.45 — «Хүгжэмэй киоск». 14.15 — «Ажал научна аргаар эмхидхэхэ талаар Свердловскын түрүү предприятинуудай дүй дүршэл». 14.45 — Фигурна һолжоролгоор дэлхэйн чемпионат. Калгариһаа дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА.

16.15 — «Горький городто». — «СССР соогуур арбан минута соо аяншалга» гэһэн дамжуулга. 16.25 — Фигурна һолжоролгоор дэлхэйн чемпионат. Калгариһаа дамжуулга. 16.55 — Дуу сээжэлдэлгэ. 17.10 — һүүлэй һонинууд. 17.25 — «Салют, Мария!» — уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 18.30 — Уласхоорондын панорама.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефо...

г. УЛАН-УДЭ, ул. ... 35. Телефоны: редак... 54-54, приемная — 54-... редактора — 68-08, зам. ... тора — 62-62, ответ. се... — 50-52, зам. ответ. се... — 36-76, отделы: ... жизни — 60-91, сельск... зяйства — 64-36, 63-86, ... ганды в агитации — 56-2... мышленности и строи... — 61-35, советского стр... ства в быту — 69-58, ... и школ — 60-21, писем ... селькоров — 67-81, инф... — 34-05, общественны... ная — 56-62, машинное ... 57-63, фотолабора... 33-61.

Н-01365. Заказ № ...